

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské kombinované studium

2012 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Monika Nocarová

Forma vlády ČR

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Aleš Zpěvák

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies

2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Monika Nocarová

Form of government CZ

Prague 2013

The Thesis Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autorky

Poděkování

Chtěla bych poděkovat JUDr. Alešovi Zpěvákovi, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné rady, věcné připomínky a za ochotu při vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá formou vlády České republiky od vzniku samostatného Československa, přes rozpad Československé federativní republiky až po současnost. Základním „hnacím motorem“ pro zpracování této práce je vymezení pojmu demokracie a podrobný popis všech pravomocí vlády včetně jejího složení. Důsledkem četných změn v legislativě ČR a nepokojů občanů jsou chybné „skulinky“ v legislativě a malá informovanost občanů. Pro zajištění rozšíření povědomí o legislativním procesu jsou vysvětleny základní pojmy týkající se formy vlády ČR, jež zamezí malé informovanosti o legislativním procesu. Jejich jednotlivá stádia, možnosti Poslanecké sněmovny, Senátu a prezidenta při přijímání zákonů, které v konečném důsledku ovlivní každého občana ČR, jsou obsažena v této písemné práci. Praktická část je věnována komparaci formy vlády v České a Slovenské republice. Jde o popsání složení vlád obou zemí, jejich pravomocí a strukturu. Písemná práce porovnává nejen politickou, ale i ekonomickou situaci v obou zemích po rozpadu společného státu, od kterého v letošním roce uplynulo dvacet let.

Klíčové pojmy

Demokracie, Ústava, Vláda, Poslanecká sněmovna, Senát, legislativní proces, Národní rada, prezident.

Annotation

The Bachelor thesis deals with the form of government of the Czech Republic since the establishment of independent Czechoslovakia, from the break up of the Czechoslovak Federative Republic to the present. The basic "engine" for the preparation of this work is the definition of democracy and a detailed description of all the rights of the government, including its composition. Due to several changes in the legislation of the Czech Republic and riots are "loopholes" in the law and lack of awareness of the citizens. To ensure that awareness about the legislative process is raised, the basic concepts related to the form of the Government are explained. These terms will prevent low knowledge of the legislative process. Their individual stages, the possibility of the Chamber of Deputies, the Senate and the President when adopting laws that will ultimately affect every citizen of the Czech Republic, are contained in this written work. The practical part is devoted to a comparison of the forms of government in the Czech and Slovak Republics. It is a description of the composition of the governments of both countries, their powers and structure. The written work compares not only political, but also economic situation in both countries after the disintegration of the common state twenty years ago.

Key words

Democracy, Constitution, Government, Chamber of Deputies, The Senate, The legislative process, The National Council, president.

OBSAH:

ÚVOD	9
1 HISTORICKÝ EXKURZ	10
1.1 Politický systém po 2. světové válce	12
1.2 Vznik samostatné České republiky.....	17
2 DEMOKRACIE	18
3 STÁTNÍ MECHANISMUS	20
3.1 Ústava ČR.....	20
3.2 Obsah ústavy.....	20
3.3 Funkce ústavy	21
3.4 Prezident republiky	23
3.5 Povinnosti a pravomoci prezidenta.....	23
4 VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY	26
4.1 Parlament České republiky	27
4.2 Poslanecká sněmovna	28
4.3 Senát.....	32
5 LEGISLATIVNÍ PROCES V ČR	35
5.1 Zákonodárná iniciativa	35
5.2 Projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně.....	36
5.3 Projednávání návrhu zákona v Senátu	37
5.4 Podepisování a vyhlášení zákonů, platnost a účinnost	37
6 ODCHYLKY OD STANDARDU LEGISLATIVNÍHO PROCESU	38
6.1 Zkrácené jednání o návrhu zákona	38
6.2 Stav legislativní nouze, mírové zákony	38
6.3 Zákonná opatření Senátu	39

7	SLOVENSKÁ REPUBLIKA	40
7.1	Ústava Slovenské republiky.....	40
7.2	Prezident Slovenské republiky.....	42
7.3	Vláda slovenské republiky	43
7.4	Současná vláda Slovenské republiky	43
7.5	Národní rada	44
7.6	Působnost v oblasti vnitřní a zahraniční politiky	45
8	LEGISLATIVNÍ PROCES SR.....	46
9	KOMPARACE SLOVENSKÉ A ČESKÉ REPUBLIKY	47
9.1	Ekonomické rozdíly	48
9.2	Politické rozdíly	49
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	53
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	57
	SEZNAM PŘÍLOH.....	58

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je „Forma vlády ČR“. Zmiňované téma je zvolené na základě rozšíření povědomí občana o struktuře a pravomoci vlády ČR, neboť politický systém naší země ovlivňuje každého z nás. Jedná se o teoretické vyjádření pojmů, činností, které jsou nezbytné pro chod státu. O činnosti vlády ČR se dozvídáme z médií, při rozhovorech, tisků, ale hlavně ze zákonů, které jsou nedílnou součástí našeho jednání (práva a povinnosti). Proto je tato práce rozdělena do dvou částí. Jedná se o teoretickou a praktickou část. V teoretické části je práce v prvé řadě věnována historickému exkurzu, kde jsou stručně popsány události, které předcházeli vzniku samostatného Československa, pozdějšího vzniku samostatné České a Slovenské republiky. Dále se práce zabývá vysvětlením důležitých pojmů jako je demokracie a její způsob režimu, který ovlivňuje politiku státu. Nezbytnou součástí této práce je Ústava ČR, jež je nejvyšší zákon státu. V této kapitole se práce věnuje objasnění důležitých termínů, které jsou nedílnou součástí pro realizaci státní moci a státní suverenity. Mezi interpretaci pojmů patří například funkce Ústavy ČR, prezident republiky či povinnosti a pravomoci prezidenta. Výkonnou mocí se tato práce zabývá v následující kapitole, kde jsou podrobně rozvedeny odpovědnosti, pravomoci a funkce, jež náleží vládě a prezidentovi. V konečné fázi teoretické části je práce věnována zákonodárné moci, jež má na starosti dvoukomorový parlament. Jde o legislativní proces v ČR a jejich odchylky, které jsou nezbytné pro fungování státu jako celek. Praktická část této práce je věnována vládě Slovenské republiky a její komparaci s vládou České republiky. Jsou zde zachyceny odlišnosti, které se utvářeli v průběhu posledních dvaceti let. V této části je práce zaměřena na oba státy, jež si jsou kulturně velmi blízké, které si začaly dne 1. 1. 1993 tvořit svou vlastní historii a dva rozdílné politické systémy. Na základě tohoto porovnání jsou stanoveny odlišnosti v politických systémech, které i přes společný základ byly vybudovány ústavami obou zemí.

Cílem bakalářské práce je rozšíření informační databáze týkající se podrobného popisu pravomocí a funkcí vlád České a Slovenské republiky. Závěr je věnován porovnání demografických, ekonomických a politických údajů obou zemí.

Pro vypracování bakalářské práce byly použity publikace, jež jejich dostupnost je velice uspokojivá. Inspirací taktéž byly internetové stránky a články, mezi které patří například internetové stránky Parlamentu ČR, Senátu, Českého statistického úřadu, Hospodářských novin apod.

1 HISTORICKÝ EXKURZ

Mezi původní obyvatelé dnešních Čech patřili tzv. keltští Bójové, od kterých pochází jméno země Bohemia. Počátkem našeho letopočtu začíná invaze germánských kmenů do Čech. Sámova říše vznikla v 7. století n. l. v oblasti slovanského kmenového svazu. Za vlády Karla Velikého, který byl vzorem pro vladaře středověku, a byl považován jak za statečného válečníka tak moudrého politika.

V letech 830 až 907 n. l. vznikla Velkomoravská říše, jako první státní útvar na území Moravy v českých zemích. V období 9. a 10. století se před jejím rozpadem odtrhly Čechy, proto považujeme toto období za počátek českého přemyslovského státu. Za vlády Přemysla Otakara II. Přemyslovci postupně ovládli Moravu a získal královský titul Zlatou bulu sicilskou. Český stát se stal evropskou velmocí, která pro svou vojenskou moc a své bohatství je přezdíván jako „král železný a zlatý“. Přemysl Otakar II. se stal císařem Svaté říše římské. V roce 1306 po smrti posledního z Přemyslovců Václava III., který zahynul za nevyjasněných okolností při vojenském tažení v Olomouci, byl na trůn českou šlechtou povolán Jan Lucemburský, který měl za manželku sestru posledního Přemyslovce Elišku Přemyslovnu. Jan Lucemburský si nikdy nezvykl na České království, proto rezignoval z vnitřní politiky a převážně se věnoval zahraničně politickým záležitostem. Jeho syn Václav, jenž přijal nové jméno Karel při biřmování ve Francii, v roce 1346 získal korunu římského krále již pod jménem Karel IV. Po smrti jeho otce Jana Lucemburského se Karel IV stal se císařem Svaté říše římské. Karel IV. usedl na český trůn a stal se prvním českým vládcem, který učinil Prahu hlavním městem a pomohl kulturnímu a hospodářskému rozkvětu Čech. Po smrti Karla IV. patřil český stát k nejmocnějším v Evropě.

Během vlády Václava IV., po upálení českého reformátora Jana Husa dne 6. 7. 1415, které vyvolalo lidové hnutí související s husitskou válkou proti papeži a císaři. Husitská válka značně zdevastovala celou zemi. Český stát se ustálil až během vlády Jiřího z Poděbrad a za následné vlády Jagellonců, kdy vzniklo spojení českého státu s Uherskem a Slovenskem. *„I když se země za Jiřího z Poděbrad uklidnila, tak ekonomicky na tom nebyla královská pokladna dobře. Vladislav Jagellonský musel řešit dluhy a jejich splácení. Před ním řešil zadlužené království i Karel IV. A dluhy řešíme stále i dnes.“*¹

¹ RATH, David. *Přisedněte si*. 1. vyd. Praha: Columbus holdings, spol.s.r.o., 2012. s. 122

Česká koruna přešla na Ferdinanda Habsburského, který byl rakouským dědicem Svaté říše římské. Zesilování katolických expanzí a absolutistické tendence zapříčinily české stavovské povstání, ze kterého vyplýval počátek třicetileté války (1618-1648). Konec samostatnosti českého státu a hospodářský úpadek přinesla porážka v bitvě na Bílé hoře (r. 1620) společně s důsledky třicetileté války.

Obrázek 1 - Bitva na Bílé hoře

Zdroj: <http://1620.webpark.cz/bitva.html>

Nastoupilo období sociálního a náboženského útlaku s početnými bouřemi a období germanizace. I po rozpadu nefunkčního feudálního systému vznikl prostor k nástupu kapitalismu, kde dochází k obnovení české kultury, českého jazyka a modernímu formování českého národa. „Přestože nelze až do roku 1918 označit předlitavský politický systém jako skutečně a důsledně demokratický, je nutno připustit, že právě zde se rozvinul základ pro pozdější demokratický režim tzv. První republiky.“²

Rozpad Rakousko - Uherského mocnářství, stejně jako konec I. světové války přinesl českým zemím možnost vzniku samostatného státu. Tak se také stalo. 28. října roku 1918 vznikla Československá republika v čele s prezidentem Tomášem Garrigueem Masarykem. Republika v tomto pojetí existovala až do podepsání tzv. Mnichovské dohody v roce 1938. Podepsáním tohoto dokumentu přestala Československá republika existovat tak, jak byla do té doby známa. Od 1. října roku 1938 do 14. března roku 1939 již lze hovořit o tzv. Druhé republice, která byla jakýmsi torzem původního státu. Od 15. března roku 1939 již nehovoříme o Československu, ale o Protektorátu Čechy a Morava. Tento exkurz má být stručnou rukojetí dějin na území dnešní České republiky.

² BALÍK, Stanislav. Politický systém českých zemí, 1848-1989. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2003, s. 18

1.1 Politický systém po 2. světové válce

Po 2. světové válce svou největší vojenskou silou působil na evropském území Sovětský svaz. Politické komunistické strany byly posíleny poválečnou revoluční vlnou, která je posunula do moci čtrnácti států Evropy. Moskva tak využila svých historických příležitostí, aby se mohla umístit v Evropě.

Edvard Beneš navštívil v prosinci 1943 Moskvu, kde předložil 4 memoranda sovětským představitelům. Jedno z memorand, ve kterém si vláda Československa vymínila právo na odsun Němců z Československa, a také kterým Němcům dají po válce státní občanství. Memorandum zahrnovalo také požadavky ohledně obnovení republiky. Stalin obsah memorand schválil svým souhlasem. Edvard Beneš, v čele s politickou reprezentací zastával názoru, že se ČSR měla po válce stát národnostním státem pro Čechy, Slováky a Karpatské Ukrajince. Z tohoto důvodu požadovali z ČSR jednoznačný odsun Němců. Prezident v květnu 1944 svůj postoj zformuloval, že *„Jsme přesvědčeni, že musí od nás každý sudetský Němec, který se nepostavil činně proti nacismu odejít a že musí odejít ihned, jakmile bude Československo znovuzřízeno jako svobodná republika. Kdyby tito Němci u nás zůstali, měli bychom trvalou občanskou válku mezi nimi a Čechy...“*³

Edvard Beneš vyzdvihl, že mezi Němci rozlišuje antifašisty a ty kteří nacistům pomáhali, jelikož všichni aktivně podílející se Němce v boji proti nacismu v ČSR mohli zůstat. Odsun byl rozplánován do dvou let a byl proveden spořádaně, organizovaně a pod mezinárodní kontrolou. Vláda navrhovala zbavení státního občanství všem Němcům, jen české úřady mohly rozhodnout o jeho znovuzískání.

V březnu 1945 Beneš, společně s představiteli londýnské emigrace, se v Moskvě zúčastnil jednání o podobě nové vlády, která měla být pouze prozatímní vládou Národní fronty, dokud se neobjasní situace v osvobozených českých zemích.

³ STANEK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa, 1945-1947*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 1991, 536 p., s. 38

V Košicích 5. dubna 1945 na svém prvním zasedání, vláda projednala a schválila v Moskvě dohodnutý tzv. Košický vládní program, který zahrnoval základní zásady politiky v mezinárodní a vnitropolitické oblasti. „*Košický vládní program kladně přijala široká veřejnost, která v jeho realizaci spatřovala naděje na pozitivní změny oproti bývalé předmnichovské republice.*“⁴

Závislost na Sovětském svazu byla deklarována v prvních člancích a potvrzení předání Zakarpatské Ukrajiny Sovětskému svazu. Osudem pro maďarské a německé menšiny žijící v Československu se staly hlavní zákony, které uzákonily vznik mimořádných lidových soudů. U občanů nepřátelských států u osob maďarské a německé národnosti zajistila majetek a zemědělské půdy. Taktéž tomu bylo u kolaborantů a zrádců formou institutu národních správ, jenž se provinil československému státu.

Ve svém programu také vláda potvrdila zásadu restituce majetku odebraného za 2. světové války v důsledku rasové, národní či politické persekuce. Pomocí příslušných dekretů prezidenta republiky byly uskutečňovány nejdůležitější části vládního programu. S mocí zákona se tyto předpisy občas nesprávně nazývají jako Benešovy dekrety, které byly již v průběhu 2. světové války v exilu vydány československou vládou. Tyto předpisy nahrazovaly zákony, jenž nemohly být jinak přijaty v době neexistence parlamentu zákonné československé vlády. Svou funkci začaly plnit hned po skončení 2. světové války v prvních měsících, kdy je první poválečná vláda začala vydávat.

Po německé okupaci, po únorovém převratu 1948, se moci ujala komunistická strana, která zde vládla až do sametové revoluce, a to do listopadu 1989, kdy došlo k pádu režimu.

Po vítězném únorovém převratu roku 1948 byla přijata lidově demokratická ústava (tzv. Ústava Československé republiky č. 150/1948 Sb.). Touto ústavou se zrušila ústava z roku 1920, která byla charakteristická svým formálním zachováním rysů. Odborníky je považována tato Ústava za tzv. „fiktivní ústavu“.

⁴ Košický vládní program - důležitý krok KSČ na cestě k únoru 1948. *Britské listy* [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/22698.html>

Bylo zřízeno Národní shromáždění dle této ústavy jako zákonodárny sbor. Jednalo se o jednokomorový parlament s třemi sty poslanci. Také bylo zřízeno tzv. Předsednictvo Národního shromáždění s 24 členy, které bylo oprávněno činit neodkladná opatření v případě rozpuštění parlamentu. Národní shromáždění mělo ve vztahu k vládě významnou pravomoc, která je obsažena v § 83 Ústavního zákona č. 150/1948 Sb. „(1) Vláda je po celou dobu své funkce odpovědna Národnímu shromáždění, které jí může vyslovit nedůvěru. (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě musí být podepsán nejméně sto poslanci a přikáže se předsednictvu Národního shromáždění, které o něm podá zprávu nejdéle do osmi dnů. K usnesení o návrhu je třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců, nadpoloviční většiny hlasů a hlasování podle jmen. (3) Vláda může kdykoli podat v Národním shromáždění návrh na vyslovení důvěry. O návrhu se jedná, aniž je přikázán předsednictvu.“⁵

⁵ Ústava Československé republiky: Ústavní zákon č. 150/1948 Sb. [online]. [cit. 2012-12-31]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/historie/ustava_1948.pdf

Na základě tohoto ustanovení je zřejmá spojitost kontroly zákonodárného sboru nad výkonnou mocí, kde vláda je pod odpovědností a kontrolou Národního shromáždění. S předešlými ústavami je zde patrná spojitost o nedůvěře vládě, kterou v menší nebo větší míře postupně zdokonalovaly.

Dne 11. července roku 1960 byla Národním shromážděním přijata Ústavní listina, kde v ústavě byl změněn název státu na Československou socialistickou republiku, další změnou bylo zrušení ústavy 1948. Tato nová ústava však měla pro ČSR fatální následky. Dříve fungující typ státní moci tzv. parlamentarismus byl nahrazen přechodem pod vládu KSČ. Nejvyšším orgánem státní moci ustavil čl. 39 ústavy Národní shromáždění, patřil k jedinému celostátnímu zákonodárnému sboru Československé socialistické republiky. Národní shromáždění tvořilo tři sta poslanců, které volil lid. Poslanci tím byli odpovědni lidu, což vedlo k tomu, že také mohli být lidem odvolatelní. Tito poslanci byli voleni na čtyři roky. Národnímu shromáždění byla plně odpovědná vláda. Mezi jejich kompetence spadala např. ústavodárná pravomoc, vedení zahraniční a vnitřní politiky, volba prezidenta, který byl odpovědný ze své funkce Národnímu shromáždění. *„Národní shromáždění sleduje a kontroluje činnost vlády a jejich členů. Vláda i její členové jsou ze své činnosti odpovědni Národnímu shromáždění: to se vyslovuje k jejich prohlášením a zprávám.“*⁶

Na první pohled je zřejmá vázanost některých vládních na kontrolu a souhlas Národního shromáždění, anebo poddanost zájmům KSČ jakožto koordinátora všech činností ve státě. Před Národním shromážděním byla povinna předstoupit nově jmenovaná vláda, která požádala o vyslovení souhlasu se svým programovým prohlášením. Což ztělesňuje institut vyslovení důvěry vládě, tak jak jej známe dnes.

1.1.1969 vstupuje v platnost Ústavní zákon č. 143/1968 Sb. O československé federaci, který znamenal přeměnu dosud unitárního státu na federaci. Tento zákon pozbyl své platnosti k 1. 1. 1993, kdy došlo k rozdělení federace na dva samostatné státy.

⁶ Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna. *Ústava Československé socialistické republiky: 100/1960 Sb.* [online]. [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html, Čl. 44 zákona č. 100/1960 Sb

Historicky významným dnem pro Československou republiku se stal 17. listopad 1989. „K 17. listopadu 1989 byla Československá socialistická republika federativním státem dvou rovnoprávných bratrských národů, Čechů a Slováků.“⁷

K moci se dostala nová vláda, která začala zavádět hospodářské reformy po volbách 1990. Začala se znehodnocovat měna, dotace na potraviny byly zrušeny, cena energií, benzínu a poplatky na dopravu se zvýšily.

V lednu 1991 se reforma rozvinula, jelikož byla podpořena úvěrem Mezinárodním měnovým fondem (MMF). Tím došlo k jednomu z prvních rozhodnutí nové vlády díky rozhodnutí a podání žádosti o přijetí do této organizace a světové banky.

Ukázalo se, že přechod k demokratickému systému byl náročný a proto bez otřesu neprobíhal ani vztah hospodářství tržní ekonomiky. Povolební situaci, která nastala, nemohly a ani nezvládly obě vítězné strany. Občanské fórum se rozpadlo na jednotlivé politické subjekty. Největšího významu se dostalo Občanskému hnutí, které bylo liberálně orientované. Početně nejsilnějšího a významného postavení s nejvíce hlasy dosáhla Občanská demokratická strana (ODS). V jejím čele byl ministr financí Václav Klaus, který prosadil koncepci ekonomické reformy, jež spočívala v pozdržení hospodářské úlohy státu a v urychlení privatizací. Dopad reformy přinesl ekonomický propad u hospodářsky méně vyspělého Slovenska. Vladimír Mečiar, jež byl předsedou Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS), pomalu nabíral na popularitě, jelikož dokázal hájit rovnoprávnost Slováků proti pražským polistopadovým příznivcům. Mezi Čechoslováky však v politické reprezentaci docházelo k menším či větším rozporům. Slovenská rada odvolala Mečiara z funkce premiéra na jaře roku 1991. Z nechtuti poměrně velké části slovenských poslanců byla odmítnuta nová federální ústava.

V červnu roku 1992 po parlamentních volbách politická konfrontace vyvrcholila. V Čechách vyhrála s nejvíce hlasy Občanská demokratická strana a na Slovensku dostala nejvíce hlasů Mečiarovo Hnutí za demokratické Slovensko.

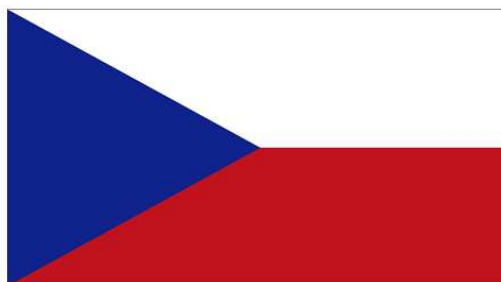
Z toho vyplynulo, že Češi ani Slováci již spolu nechtějí pokračovat v ekonomické, ale ani politické transformaci.

⁷ KUBÁT, Čestmír. *Jak to bylo doopravdy: 1989-2010*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010, s. 7

1.2 Vznik samostatné České republiky

Federální shromáždění dne 25. listopadu 1992 rozhodlo o zániku Československa ke dni 31. prosince 1992. Česká národní rada, za fungování Československa schválila ústavu samostatného českého státu dne 16. prosince 1992. Na mapě Evropy se objevily od 1. 1. 1993 dva samostatné státy, Česká republika a Slovenská republika.

Obrázek 2 - Statní vlajka ČR

Zdroj: http://www.mzv.cz/bratislava/cz/informace_o_cr/statni_symboly_cr/index.html

„Vznik České republiky probíhal v relativním politickém klidu. Bylo tomu jistě i proto, že sám vznik České republiky předběhl diskusi o jejím smyslu. Na mapě Evropy se tak objevil stát, který až dodatečně hledá svoji ideu. Podle ústavy jde o stát občanů, tedy na první pohled moderní stát překonávající rizika i výhody státu národního. Stala se tímto aktem Česká republika státem budoucí Evropy, nebo státem bez vlastní budoucnosti?“⁸

⁸ KREJČÍ, Oskar. *Český národní zájem a geopolitika*. 3. vyd. Praha: Universe, spol.s.r.o., 1993, s. 5.

2 DEMOKRACIE

Po pádu komunistického režimu nastalo období demokracie. O tomto pojmu často slýcháváme, a také se s tímto pojmem setkáváme, přesto si mnozí neuvědomují, co demokracie znamená.

Demokracie pochází z řeckého slova *démokratós* volně přeloženo do češtiny jako vláda lidu. Jedná se o formu politického řízení, jež vychází z nezávislosti lidu. Spočívá v přizpůsobení se menšiny většině a rovnosti občanů a na uznání svobody. Česká republika patří mezi demokratický stát, který je charakterizován svou demokratičností, jenž souvisí s politickou kulturou a tradicí každé společnosti.

„V demokratickém právním státě nikdo nemá moc absolutní a nesmí přesahovat své zákonem vymezené pravomoci. Takže ve vztahu k těm, co jsou u moci, je přesně řečeno, co činiti mohou, nesmí. Vše ostatní záleží jen na jejich rozhodnutí.“⁹

Zdrojem moci demokratických států je i lid, který ji vykonává pomocí orgánů, moci výkonné, zákonodárné nebo soudní. Státní orgány by měly rozhodovat veřejně, jejich povinností je informovat veřejnost o své činnosti v jednání parlamentu.

Demokracie je chápána jako režim, při kterém má člověk svobodu, jenž je omezena tím, aby jí všichni ostatní mohli mít zároveň. Musíme zde brát v úvahu i určitá omezení, která se týkají vlastnictví majetku.

Jedná se o státní formu, která umožňuje účast všech občanů na řízení a správě státu. Účast občanů může být bezprostřední neboli přímá, kde mohou všichni např. pomocí referenda rozhodovat o státních záležitostech. Nebo účast občanů může být zastupitelská neboli nepřímá, která umožňuje občanům volit své poslance (tzv. zástupce) v pravidelných obdobích, kteří za voliče vykonávají státní moc.

⁹ JIRÁSKOVÁ, Věra. *Občan v demokratické společnosti: studie, rozhovory, názory*. 1.vyd. Editor Petra Hirtlová, Vladimír Srb. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 43

Některé demokratické státy přijaly základní zákon či ústavu, která jim dává volně řečeno pravidla hry. Existence ústavy jim však nezaručuje ani právní stát, ani demokracii. Ale naopak např. Velká Británie nemá ústavu, ale řadí se mezi právní a demokratické státy.

„Ústava v demokratickém právním státě představuje základní zákon země, právní normu, s níž musí být ostatní zákony v souladu, tj. žádný zákon, žádná vyhláška ministerstva, žádné nařízení vlády, žádná vyhláška obecního zastupitelstva a žádný rozsudek nesmí být v rozporu s ústavou.“¹⁰

¹⁰ JIRÁSKOVÁ, Věra. *Občan v demokratické společnosti: studie, rozhovory, názory*. 1.vyd. Editor Petra Hirtlová, Vladimír Srb. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 44

3 STÁTNÍ MECHANISMUS

Nejdůležitějším dokumentem České republiky je Ústava, která stanovuje tři typy státní moci a čtyři složky, které vytváří státní mechanismus. Prezident republiky stojí na vrcholu systému, má výkonnou moc a je hlavou státu. Zákonodárnou moc má Parlament, který je nejvyšším zastupitelským orgánem. Dle Ústavy České republiky je nejvyšší výkonný orgán vláda. Mezi mocí výkonnou a zákonodárnou Ústava člení i moc soudní, kde je její výkon je dán soustavě soudů.

3.1 Ústava ČR

Spolu s Listinou základních práv a svobod patří i Ústava k nejvyšším a základním zákonům státu. V souladu s ní, musí být i všechny ostatní zákonné normy. Před oficiálním vznikem České republiky, byla jen několik dní přijata nová ústava. I když vznikla poměrně narychlo, byla schválena hned na poprvé zákonodárci a to bez větších problémů. Dne 16. prosince 1992 byla českou národní radou přijata jako ústavní zákon pod č. 1/1993 Sb., byla publikovaná ve sbírce zákonů a dne 1. ledna. 1993 nabyla účinnosti. Nahradila Ústavu České a Slovenské Federativní Republiky a ústavní zákon o Československé federaci.

V Ústavě jsou obsaženy základní principy, jenž se nesmí měnit. Doplnují je ústavní zákony, kterými je novelizována. Novelizace a přijaté zákony Ústavě podléhají. Jen ústavní soud má pravomoc posouzení, zda je zákon v souladu s Ústavou. Českou republiku zřizuje stabilní text Ústavy jako republiku s principem parlamentní demokracie.

3.2 Obsah ústavy

V Ústavě jsou obsaženy ústavní normy zavazující všechny složky veřejné a státní moci České republiky. Ústava je rozdělena do preambule a 8 hlav o 113 člancích, ve kterých se popisuje základní fungování státu, rozdělení tzv. úkolů a moci jednotlivých orgánů. Ústava České republiky (zákon č. 1/1993 Sb.) zahrnuje základní ustanovení, moc zákonodárnou, moc výkonnou, moc soudní, Nejvyšší kontrolní úřad, Českou národní banku, územní samosprávu a přechodná a závěrečná ustanovení.

Hlavy ústavy:

Preambule

Hlava první Základní ustanovení

Hlava druhá Moc zákonodárná

Hlava třetí moc výkonná rozdělena na dvě části prezident republiky a vláda

Hlava čtvrtá moc soudní tři částí

Hlava pátá Nejvyšší kontrolní úřad

Hlava šestá Česká národní banka

Hlava sedmá Územní samospráva

Hlava osmá Přechodná a závěrečná ustanovení

3.3 Funkce ústavy

Ústava ovlivňuje chod společnosti, kterými plní řadu funkcí. Funkce ústavy dělíme na organizační, ideologickou, kulturní, integrační právní.

V organizační funkci Ústava určuje základy politického systému, které zajišťují vztah mezi státem a občanem. V ideologické a kulturní funkci je Ústava vyjádřena výrazem, k jakým tradicím a hodnotám se stát hlásí. V integrační funkci Ústava spojuje jak rozdílné oblasti společenského života, tak i skupiny s rozdílným postavením ve společnosti. V právní funkci je ústava základním zákonem je ústava, která je brána jako nejvyšší norma. Dává základ pro ostatní pravidla a reguluje společenské vztahy.

„Funkce Ústavy ČR v právním smyslu je právně normativní zajištění:

- *legitimace k výkonu státní moci – zdrojem moci může být jen lid jako celek, stanoví pravidla, podle kterých je možno se k moci dostat, legitimován je pouze ten, kdo se může odvolat na ústavní nabytí moci*
- *reprezentace – zakotvuje řád, orgány, prostřednictvím ústavy vystupuje státní moc navenek i dovnitř společnosti*
- *integrace – v Ústavě jsou základní pravidla jejichž zachování je nutné pro pokojnou existenci ve státě, cílem je relativní politická jednota ve společnosti skrz pravidla, na kterých se shodnou i nepřátelené strany*
- *kontroly výkonu moci ve státě a společnosti – Ústava určuje komu patří moc, jak je vykonávána a kontrolována, týká se to moci politické i hospodářské (NKÚ, ČNB,..)*
- *stabilizace, nadřazenosti a relativní neměnnosti určitého právního řádu, pravidel, organizace a vztahů ve státě a společnosti¹¹*

¹¹ BŘEZINA, Jan. Ius Wiki: Ústavní právo a státověda. [online]. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://ius.tulacek.eu/ustavni-pravo/pfuk/ustavko/zkouska/otazka-4>

V Ústavě České republiky, v zákoně č. 1/ 1993 Sb. v Preambuli je obsaženo:

„My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, v čase obnovy samostatného českého státu, věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé, odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku, jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti, jako součást rodiny evropských a světových demokracií, odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství, odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky.“¹²

¹² Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb. [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

3.4 Prezident republiky

Z postavení panovníků v dějinách českých zemích má funkce prezidenta svou historickou tradici. Prezidentský úřad je brán ve výkonné moci ve státě za reprezentativní složku, i když má některé výlučné kompetence, které jsou pro něj typické a patří jen tomuto úřadu. Prezidentské kompetence se vyvíjela ze situací v historickém nebo mezinárodní postavení, ve kterých se naše země nacházela. Na vypracování Ústavy se podepsala každá historická etapa, která přinesla jedinečné prvky, z níž vyplívají pravomoci prezidenta. Prezidentská instituce je označována zvláštními schopnosti, která se přizpůsobuje změnám doby. Prezident je označován za hlavu státu, který je považována za osobu, jež se podílí na fungování a řízení politického života, zastupuje a reprezentuje stát na veřejnosti.

„Prezident jako hlava státu je do své funkce volen Parlamentem ČR na společné schůzi obou komor, a to na dobu 5 let. Může být maximálně jednou znovuzvolen v následujícím funkčním období. Prezident, stejně jako senátor, musí dosáhnout věku 40 let.“¹³

3.5 Povinnosti a pravomoci prezidenta

Prezident, jako hlava státu má Ústavou stanoveny určité povinnosti a kompetence, které se týkají oblasti vojenství, udílení milosti a zastupování státu v mezinárodních záležitostech.

Dle Ústavy České republiky (Zákon č. 1/1993 Sb.) v hlavě třetí v Čl. 59 je zakotven slib prezidenta republiky *„Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“¹⁴*

V čl. 60 je zakotveno nesložení slibu prezidenta *„Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.“¹⁵*

¹³ JIRÁSKOVÁ, Věra. *Občan v demokratické společnosti: studie, rozhovory, názory*. 1. vyd. Editor Petra Hirtlová, Vladimír Srb. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 52

¹⁴ *Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb.* [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

¹⁵ *Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb.* [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

Čl. 61 stanovuje „*Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.*“¹⁶

V čl. 62 jsou zakotveny povinnosti prezidenta republiky.

„*Prezident republiky*

a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,

b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,

c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,

d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,

e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,

f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,

g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlašuje odsouzení,

h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,

i) podepisuje zákony,

j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,

k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky,

l) vyhláší referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.“¹⁷

V čl. 63 jsou uvedeny další kompetence prezidenta. V odstavci č. 2 je zdůrazněno právo prezidenta vykonávat i další pravomoci, jenž zákon stanoví a nejsou uvedeny v ústavním zákoně.

V odstavci č. 3 se dozvíme o „*Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.*“¹⁸

¹⁶ Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb. [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

¹⁷ Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb. [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

¹⁸ tamtéž, Čl. 63, odstavec 3

Odst. č. 4 obsahuje, že za rozhodnutí prezidenta republiky odpovídá vláda, která potřebuje tzv. kontrasignaci tzn. spolupodpis předsedy vlády či pověřeného člena vlády. Prezident nepotřebuje kontrasignaci vlády k vetu proti zákonům Parlamentu. Ve srovnání s Ústavou o československé federaci z roku 1968 pozice prezidenta proti Parlamentu značně posílila.

V čl. 64, odst. 1 a 2 je obsaženo, že prezident se může účastnit schůzí obou komor vlády nebo Parlamentu. Je zřetelné, že toto právo je jeho privilegium, kterého může či nemusí využít.

Dle čl. 65 *“ Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přešestpek nebo jiný správní delikt.”*¹⁹, avšak je zde zmíněna výjimka a to je velezrada. Může být stíhán za provinění se proti svrchovanosti a celistvosti republiky na základě obžaloby Senátu před Ústavním soudem. Prezident nemůže být stíhán za trestné činy, které jsou spáchané za dobu jeho úřadování. Čl. 66 stanovuje *„Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k), l); uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.”*²⁰

Václav Havel byl prvním prezidentem České republiky v letech 1993 až 1998, posléze byl zvolen i do druhého volebního období v letech 1998 až 2003. Poté ho vystřídal prezident Václav Klaus, který byl zvolen až ve třetím kole v roce 2003. V lednu 2013 se uskutečnili první přímé volby, kdy si občané České republiky mohli zvolit nového prezidenta. Miloš Zeman se stal prvním prezidentem, který vzešel z přímé volby, jeho inaugurace proběhne dne 8. března 2013. Miloš Zeman vystřídá po deseti letech ve funkci prezidenta Václava Klause.

¹⁹ Tamtéž, Čl 65

²⁰ Tamtéž, Čl 66

4 VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

V Ústavě, ve třetí hlavě, je zakotvena pod výkonnou mocí Vláda, která po prezidentovi republiky je jako druhý nejvyšší orgán. Ve výkonné moci státu se právě vládní kabinet z ústavního hlediska zastává vrcholnou pozici. V článcích 67 až 78 Ústavy jsou obsažena práva a povinnosti vlády. Vláda je brána jako kolegiální orgán skládající se z členů vlády, proto všechny otázky řeší společně (kolektivně). Ze své funkce je plně odpovědná Poslanecké sněmovně.

V článku 68 v Zákoně č. 1/1993 Sb. „(1) Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.

(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

(3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.

(4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.

(5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.“²¹

Z tohoto důvodu se může Poslanecká sněmovna rozhodnout a vyslovit o nedůvěře vládě.

Vláda je složena z jednoho předsedy, místopředsedů a ministrů, u kterých není stanoven přesný počet. Prezident republiky jmenuje předsedu vlády, který na návrh nově jmenovaného předsedy vlády jmenuje i ostatní členy nové vlády, kteří přímo do rukou prezidenta skládají slib. Své funkce se členové vlády ujímají jmenováním.

Poslanecká sněmovna je oprávněna nahlížet na činnost vlády a současně také vyslovovat důvěru vládnímu kabinetu a to do 30 dnů od sestavení nové vlády.

²¹ Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb. [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

V případě, že vláda napoprvé důvěru od poslanecké sněmovny nezíská, prezident jmenuje novou vládu. Pokud ani ta nezíská důvěru poslanecké sněmovny, prezident jmenuje premiéra na návrh poslanecké sněmovny. V případě, že se ani na 3 pokus nepodaří vyslovit důvěru nové vládě, může prezident vyhlásit předčasné volby.

O vyslovení důvěry může vláda kdykoliv požádat v průběhu svého funkčního období. Podněty o vyslovení nedůvěry vlády mohou dávat i samotní poslanci a to tím, že nejméně 50 poslanců požádá písemně o hlasování.

4.1 Parlament České republiky

V demokratické státní moc České republiky je Parlament v roli vrcholného představitele, který vykonává zákonodárnou moc, což pro něj znamená přijímání zákonů a ústavních zákonů. V naší zemi je Parlamentní systém tvořen dvěma komorami a to dolní komorou a horní komorou. Dolní komora je nazývána Poslaneckou sněmovnou a horní komora je nazývána Senátem. V Ústavě jsou zakotveny povinnosti a pravomoci Parlamentu, které jsou obsažena v článcích 15 až 53.

Delegace parlamentu

Poslaneckou sněmovnu a Senát zastupují v parlamentních shromážděních mezinárodních organizací a u Meziparlamentní unie stále parlamentní delegace. Obě komory Parlamentu sem vysílají své zástupce, kteří vystupují navenek jako jedna delegace, ale organizační zajištění jejich chodu je ponecháno na komorám.

V současné době senátoři zastupují tyto stále delegace:

„Stálá delegace Parlamentu České republiky do Meziparlamentní unie, Stálá delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění NATO, Stálá delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Stálá delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění Rady Evropy, Stálá delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění Unie pro Středomoří, Stálá delegace Parlamentu České republiky do Středoevropské iniciativy“²²

²² Senát Parlamentu České republiky: Stálé delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu.

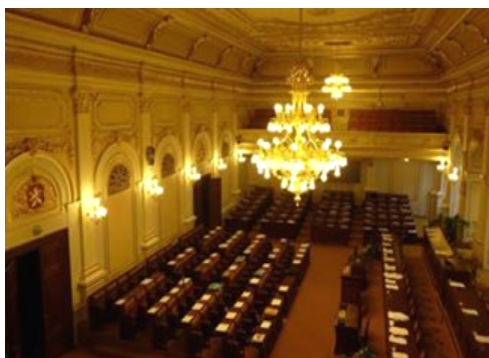
[online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z:

http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=22.11.2012&O=2&lng=cz&par_1=D

4.2 Poslanecká sněmovna

Dolní komora se skládá z „200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let“²³. Poslancem může být ten, který dosáhl věku 21 let a je občanem ČR. Zvolením ve volbách vzniká zároveň mandát poslance, i když v ústavě je zakotveno, že „Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení.“²⁴ Prezident republiky vyhláší volby, které se konají vždy ve dvou dnech a to v pátek a sobotu. Vždy ve stálých volebních okrscích probíhá hlasování, také se může volit na českých zastupitelských úřadech v zahraničí.

Obrázek 3 - Poslanecká sněmovna

Zdroj:<http://uts.ff.jcu.cz/prozili-jsme/akce-poradane-ustavem-evropskych-teritorialnich-studii/odborna-exkurze>

Předseda společně s místopředsedy stojí v čele poslanecké sněmovny. Každý z těchto tzv. funkcionářů má své povinnosti a práva, které jsou zakotvena v zákoně o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (č. 90/1995 Sb.). „*Jednací řád Poslanecké sněmovny upravuje zásady jednání Poslanecké sněmovny (dále jen "Sněmovna"), jejích orgánů a funkcionářů, zásady jednání společné schůze komor Parlamentu, styky Sněmovny navenek, postavení poslanců, orgánů a funkcionářů Sněmovny.*“²⁵

²³ Ústava ČR: Zákon č. 1/1993 Sb. [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

²⁴ Tamtéž

²⁵ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. [online]. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html>

Pravomoci poslanecké sněmovny

- podílí se rozhodující měrou na přijímání zákonů
- přijímá usnesení, ta však bývají proklamativní, protože kromě zákonem stanovených případů nemají právní závaznost
- vyslovuje důvěru vládě vždy na začátku jejího funkčního období a poté ji může kdykoliv vyslovit nedůvěru a tím vyvolat její demisi
- sněmovna je oprávněna zřizovat vyšetřovací komise, které mají vyšetřovací pravomoci odpovídající orgánům činným v trestním řízení
- může kontrolovat zpravodajské služby nebo volit členy různých veřejných orgánů

Hlasování v poslanecké sněmovně

K hlasování v poslanecké sněmovně je nutné, aby byla přítomna aspoň jedna třetina všech poslanců, tím dojde k tomu, že je sněmovna tzv. usnášení schopná. Aby usnesení bylo platné je zapotřebí souhlas nadpoloviční většiny přítomných poslanců. V Ústavě je obsaženo kolik je potřeba poslanců při schvalování např. o návrhu zákona zamítnutého Senátem, o vyslovení nedůvěry vládě nebo ústavního zákona.

Orgány Poslanecké sněmovny

Poslanecká sněmovna zřizuje své orgány, a těmi jsou výbory, komise a delegace. V Ústavě ČR jsou definovány orgány Poslanecké sněmovny jako povinné (tzv. obligatorní) a nepovinné (tzv. fakultativní). Výbory, komise, ale také předseda a místopředseda Poslanecké sněmovny patří mezi obligatorní orgány. Volbou nebo ustanovením se vytvářejí orgány Poslanecké sněmovny.

Některé orgány zřizuje poslanecká sněmovna, a to například výbory, komise a delegace. Všechny tyto orgány mají svou důležitou funkci např. výbory zabezpečují legislativní roli Sněmovny. Smyslem výborů je v jejich kontrolní a legislativní činnosti.

Poslanecká sněmovna může zřizovat tři druhy komisí. Jedná se o komise, které jsou zřizovány dle jednacího řádu, o komise, jež jsou zřizovány na základě zvláštních zákonů a o komise vyšetřovací, které upravuje přímo Ústava.

V parlamentním shromáždění mezinárodních organizací a u Meziparlamentní unie zastupují Poslaneckou sněmovnu a také Senát delegace. Do těchto delegací vysílají své zástupce obě komory Parlamentu, kteří navenek vystupují jako jedna delegace, nicméně na komorách je ponecháno organizační zajištění jejich chodu.

Výbory

Legislativní roli Sněmovny zabezpečují výbory, jejichž smyslem je kontrolní a legislativní činnost. Patří mezi stálé orgány Poslanecké sněmovny. Ústava ČR upravuje činnost výborů a Jednací řád Poslanecké sněmovny udává podrobně jejich činnost. Zejména činnost v oblasti legislativního procesu, kdy je jejich funkce nezastupitelná. Ze své činnosti jsou výbory odpovědny Poslanecké sněmovně. V rámci jednání jednotlivých výborů se přijímají nejdůležitější rozhodnutí, která se týkají návrhů zákonů. Výbory se nezabývají vyšetřovací činností. Tuto pravomoc svěřuje Ústava ČR zvláštnímu orgánu, a tím je vyšetřovací komise. V současném volebním období má celkem Poslanecká sněmovna 18 výborů, ty mají zákonem o jednacím řádu Poslanecké sněmovny umožněno, aby si zřídily tzv. podvýbory pro řešení konkrétních otázek. Jednání těchto podvýborů nejsou veřejná. Poslanecká sněmovna ze zákona zřizuje například mandátový a imunitní výbor, také petiční, rozpočtový, organizační a volební výbor, ale také i výbor pro evropské záležitosti a další výbory, na kterých se usnese.

Komise

Na základě jednacího řádu může Poslanecká sněmovna zřizovat tři druhy komisí.

Komise, jenž jsou zřizovány podle zvláštních zákonů a také komise vyšetřovací, které upravuje přímo Ústava. Komise mohou být buď stálé, nebo dočasné a jejich pravomoci nejsou přesně zákonem stanovené. Příslušné úkoly stanoví těmto komisím Poslanecká sněmovna.

Současnými komisemi Poslanecké sněmovny jsou:

- „*Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby*
- *Stálá komise pro kontrolu činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů*
- *Stálá komise pro kontrolu činnosti Národního bezpečnostního úřadu*
- *Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství*
- *Stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací*
- *Stálá komise pro práci Kanceláře Poslanecké sněmovny*
- *Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti*
- *Volební komise*“²⁶

²⁶ Poslanecká sněmovna: Poslanci a orgány. *Parlamentní delegace* [online]. [cit. 2013-03-04].

Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?d=1>

Delegace

Delegace zastupují Poslaneckou sněmovnu a také i Senát v parlamentním shromáždění mezi národních organizací a u Meziparlamentní unie.

Obě komory Parlamentu vysílají do těchto delegací své zástupce. Tito zástupci vystupují na venek jako jedna delegace, ale jen na komorách je ponecháno organizační zajištění jejich chodu.

Současné parlamentní delegace jsou:

- „*Stálá delegace do Meziparlamentní unie*
- *Stálá delegace do Parlamentního shromáždění NATO*
- *Stálá delegace do Parlamentního shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě*
- *Stálá delegace do Parlamentního shromáždění Rady Evropy*
- *Stálá delegace do Středoevropské iniciativy*²⁷

²⁷ Poslanecká sněmovna: Poslanci a orgány. *Parlamentní delegace* [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?ko=1>

4.3 Senát

Senát je horní komorou parlamentu, kterému náleží vykonávat stabilizující a kontrolní roli. Senát se skládá z 81 senátorů. Na základě většinového systému jsou Senátoři voleni na šest let, každé 2 roky se 1/3 senátorů mění, a to zvolením. Kandidátem na Senátora může být ten, který dosáhl věku 40 let a je občanem ČR.

Obrázek 4 - Senát

Zdroj:<http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/senat-ceske-republiky>

Po pravidelných volbách se koná ustavující schůze, kde jsou senátoři zvoleni do komisí, výborů a delegací. Senátoři se scházejí v senátorských klubech, jenž jsou založena na základě politické příslušnosti senátorů

V čele horní komory stojí předseda a taktéž vedle něj jsou místopředsedové, kteří mají taktéž své povinnosti a práva, které jsou zakotvena v zákoně o Jednácím řádu Senátu (č. 107/ 1999 Sb.).

Hlasování v senátu

Senát se může usnášet na základě přítomnosti aspoň jedné třetiny svých členů, což činí minimálně 27 senátorů. Aby došlo v Senátu k platnému usnesení je zapotřebí minimálně 14 hlasů, tak je vytvořen souhlas nadpoloviční většiny přítomných senátorů.

Hlasování v Senátu je buď veřejné, nebo tajné. Pokud se jedná o veřejné hlasování, hlasování se uskutečňuje pomocí zdvižení ruky nebo podle jmen. Hlasování podle jmen se uskuteční, pokud se na tom usnese Senát. V případě hlasování podle jmen se jména senátorů čtou v abecedním pořadí od senátora, kterého předsedající vyslovuje.

Jmenovaný senátor se vyjádří, zda je "proti návrhu" nebo " pro návrh", jestliže se zdržuje hlasování tak vysloví "zdržuji se". Každou odpověď předsedající opakuje. Za zdržení hlasování se také považuje jiný projev senátora. Pokud se jedná o tajné hlasování, tak to se provádí za pomoci hlasovacích lístků.

V Ústavě je stanoveno, že k přijetí ústavního zákona a ke schválení neboli tzv. ratifikaci mezinárodní smlouvy je zapotřebí nejméně 17 hlasů senátorů, kterou tvoří třetinová většina přítomných senátorů. K souhlasu nadpoloviční většiny je v případě přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu anebo také válečného stavu.

Podobně jako Poslanecká sněmovna tak i Senát zřizuje své orgány, jako jsou Komise, Ověřovatelé Senátu, Senátorské kluby a také výbory, které dle svého zaměření plní své povinnosti.

Výbory

Výbor koordinuje a organizuje práci orgánu Senátu. Podle zákona o jednacím řádu Senátu je zřizován mandátový a imunitní výbor, který zkoumá, zda nezanikl mandát senátora, jestli byli jednotliví senátoři platně zvoleni, a také vede disciplinární řízení a rozhoduje v něm. Těžiště práce Senátu představují výbory. Jednají zásadně veřejně, hlavním úkolem je projednávání návrhů předložených Senátem a doporučit další možný postup. Návrhy jednotlivým výborům jsou příkazovými z Organizačního výboru, nebo také jednají z vlastní iniciativy. Nejdůležitější pracovní náplní výborů Senátu je projednávání návrhů zákonů postoupených Senátu Poslaneckou sněmovnou.

Každý výbor si může na základě souhlasu Senátu vytvořit své podvýbory, které jim pomůžou k řešení určité otázky nebo souhrnu otázek. Podvýbor je vždy plně odpovědný výboru, jenž ho zřídil, a proto mu předkládá výsledky své činnosti.

*„Mandátový a imunitní výbor projedná žádost o souhlas s trestním stíháním senátora, popřípadě oznámení o zadržení senátora a podá o nich Senátu zprávu s návrhem na rozhodnutí. Na své první následující schůzi pak rozhodne Senát usnesením o vyslovení souhlasu s trestním stíháním senátora, kterého se týkala žádost o souhlas, popřípadě o přípustnosti trestního stíhání senátora, kterého se týkalo oznámení o zadržení, a to s konečnou platností.“*²⁸

²⁸ Senát Parlamentu České republiky: *Jednací řád Senátu*. [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/informace/zakon106/zakony/zak107.php>

Komise

Senát také může zřizovat komise, předsedou komise je volen někdo z řad senátorů.

Ze své činnosti je komise plně odpovědná Senátu.

„Senát může ze senátorů a dalších osob, které nejsou senátory, zřizovat stálé nebo dočasné komise a stanovit jim úkoly. Komise se zřizují zejména tehdy, jedná-li se o úkoly dotýkající se působnosti více orgánů Senátu anebo o úkoly, které nejsou v působnosti žádného ze Senátem zřízených orgánů.“²⁹

V současné době působí komise zřízené Senátem a to: *„Stálá komise Senátu pro kraje žijící v zahraničí, Stálá komise Senátu pro práci Kanceláře Senátu, Stálá komise Senátu pro rozvoj venkova, Stálá komise Senátu pro sdělovací prostředky, Stálá komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury, Volební komise“³⁰*

²⁹ Tamtéž, §43 Komise Senátu

³⁰ Senát Parlamentu České republiky: *Komise Senátu*. [online]. [cit. 2013-02-10].

Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=9.2.2013&O=9&lng=cz&par_1=M

5 LEGISLATIVNÍ PROCES V ČR

Legislativní proces je brán jako zákonodárný proces, který pochází z latinského *lex legis*, který je přeložen jako zákon. Tím je chápán postup vytváření zákonů a v širším pojetí se jedná a postup tvorby práva upravený především Ústavou a jinými zákony. Legislativní proces je upraven v jednacím řádu Poslanecké sněmovny a Senátu.

Legislativní proces má několik po sobě jdoucích neměnných kroků (viz. příloha A). Již zmiňované kroky jsou následující:

- zákonodárná iniciativa
- projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně
- projednávání návrhu zákona v Senátu
- podepisování a vyhlášení zákonů, platnost a účinnost

5.1 Zákonodárná iniciativa

Zákonodárná iniciativa je chápána jako kompetence pro podávání návrhu zákona. Povinnost pro zabývání se těmito návrhy, má v kompetenci zákonodárný sbor, ten má povinnost pokračovat v zákonodárném procesu pro projednávání podaného návrhu. Dle Ústavy mají právo podávat návrh zákona buď skupina poslanců, jen jeden poslanec, dále zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku nebo Senát či vláda. Za zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku, Senát a vláda mohou jednat jejich členové jenž tím byly zvláště pověřeni. Skupinu poslanců zastupuje skupinou pověřený poslanec. Výjimkou je pouze vláda, která je oprávněna podávat návrhy zákona o státním závěrečném účtu a návrhy zákona o státním rozpočtu (viz. příloha B).

Předsedovi poslanecké sněmovny podávají oprávněné osoby návrhy zákona, který je v přesném znění a písemné formě. Návrh musí obsahovat i důvodovou zprávu, jenž zdůvodňuje důsledky i příčiny navrhované normy. K návrhům zákona, které nenavrhl sama vláda. Vláda má právo se vyjadřovat i k zákonům, které sama nenavrhl.

V případě, kdy vláda se nepodává žádné připomínky k návrhu do 30-ti dní od jeho předání, vyjádření vlády k návrhu se považuje za kladné. Přijetí nebo nepřijetí svého návrhu zákona může vláda spojit s vyslovením důvěry vlády. Právo pro ukončení vládního návrhu zákona má vláda do tří měsíců jeho předložení v Poslanecké sněmovně, jestliže je s tím spojena žádost o vyslovení důvěry vládě.

Nejpozději do 15dnů po vyjádření nebo nevyjádření vlády zahrne předseda Sněmovny předložený návrh zákona s možným stanoviskem vlády do návrhu pořadu schůze Sněmovny. Nejpozději do 10 dnů před schůzí Sněmovny se doručí poslancům a poslaneckým klubům návrh zákona s možným stanoviskem vlády, kde by se mělo uskutečnit první čtení.

5.2 Projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně

V Poslanecké sněmovně se návrh zákona projednává ve třech čtení (viz. příloha C). Hlavním cílem prvního čtení je rozhodnout o návrhu zákona, zda je způsobilý k projednávání ve Sněmovně. O předloženém návrhu zákona se vede diskuze, po které jej Sněmovna může vrátit předkládajícímu k případnému dopracování nebo ho může zamítnout, nebo také dle návrhu předsedy Sněmovny mohou přikázat k dořešení jednomu nebo více výborům. Na projednávání návrhu ve výboru je lhůta 60 dnů avšak tato lhůta může být zkrácena či prodloužena Sněmovnou maximálně o 20dnů, pokud by se jednalo o více dnů je zde zapotřebí souhlas navrhovatele.

Vybrané výbory, kterým předseda sněmovny nařídil projednat návrh a poté jej opět vrátit k jeho rukám s usnesením, které obsahuje doporučení o schválení či neschválení návrhu zákona. V usnesení je možné podrobně specifikovat případné úpravy nebo doplnění stávajícího návrhu. Nejméně pětina z členů výboru má v kompetenci předkládat oponentní zprávy předsedovi Sněmovny. Návrh zákona je dále projednáván ve druhém čtení. Projednání návrhu zákona začíná nejdříve obecnou rozpravou, poté má Sněmovna možnost vrátit návrh k opakovanému projednání či zamítnutí návrhu, nebo k další rozpravě vybranému výboru. V této další podrobné rozpravě se shromažďují pozměňovací návrhy. Rozdělení a projednání návrhu na části je možné a Sněmovna se tedy může usnést po částech. Nejdříve 24 hodin po doručení pozměňovacích návrhů všem poslancům je možné zahájit třetí čtení.

5.3 Projednávání návrhu zákona v Senátu

Bezprostředně po odsouhlasení návrhů zákonů je Poslanecká sněmovna předá Senátu. Návrh je považován za přijatý, pokud po projednání tohoto zákona se Senát ve lhůtě do třiceti dní usnese, neusnese nebo případně projeví vůli se návrhem dále nezabývat.

Existují však výjimky, kde má Senát povinnost návrh projednat a usnést se, jedná se návrh volebního zákona, zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, stejně jako navenek a zákona o jednacím řádu Senátu. Senát má právo návrh, kterým se zabýval, přijmout, vrátit Poslanecké Sněmovně a to i s pozměňovacími návrhy či úplně zamítnout. V případě zamítnutí zákona Senátem, znovu se vrací Poslanecké Sněmovně, která znovu hlasuje pro jeho přijetí, či nikoli. Pozměňovací návrhy v tomto případě nepřipadají v úvahu. Za přijetí návrhu zákona se považuje schválení nadpoloviční většiny všech poslanců v Poslanecké Sněmovně.

Zda-li dojde Senátem ke vrácení návrhu s pozměňovacími připomínky, považuje se za nový návrh a Poslanecká Sněmovna hlasuje o přijetí návrhu navrženým Senátem.

Návrh je přijat usnesením Poslanecké Sněmovny. V případě že Sněmovna návrh nepřijme, vrátí se k původnímu zněnému návrhu, který byl již předán Senátu a znovu hlasuje o jeho přijetí. Za přijatý návrh se považuje znovu ten, jenž byl schválen nadpoloviční většinou všech poslanců. Další pozměňovací návrhy Senátu nejsou přípustné.

5.4 Podepisování a vyhlášení zákonů, platnost a účinnost

Předseda Poslanecké sněmovny jako první podepisuje přijatý zákon, poté následuje prezident republiky, který může do patnácti dnů, ode dne kdy mu byl podstoupen (s výjimkou ústavních zákonů) již přijatý návrh, opět vrátit Poslanecké sněmovně s odůvodněním. Poslanecká sněmovna opět o tomto zákoně hlasuje a jeho přijetí závisí na schválení nadpoloviční většinou všech poslanců. Není-li toto splněno, tak potom zákon není přijat. Pokud prezident republiky zákon přijme a podepíše, postoupí ho k podpisu předsedovi vlády.

Vyhlášení zákona je nezbytnou součástí platnosti tohoto zákona. Vyhlášení publikováním ve Sbírce zákonů, které se řídí zákonem o publikování č 545/1992 Sb., se vyhláší zákony, mezinárodní smlouvy schválené Parlamentem a další obecně závazné právní předpisy.

6 ODCHYLKY OD STANDARDU LEGISLATIVNÍHO PROCESU

6.1 Zkrácené jednání o návrhu zákona

Předseda Sněmovny nařídí vybranému výboru, aby předložil usnesení se svým stanoviskem k danému návrhu zákona, který se má projednat ve zkráceném jednání, proto daný výbor má stanovenou lhůtu na jeho zpracování. Výbor ve svém usnesení podá návrh, kde v návrhu zákona užít pouze obecnou rozpravu a kde naopak užít podrobnou rozpravu. Dále Sněmovně předá svůj návrh ze lhůty pro ukončení jednání o návrhu.

Principy jednání v prvním čtení se v kráceném jednání nepoužívají. Od obecné rozpravy při druhém čtení může Sněmovna také upustit, následuje tedy hned třetí čtení. Senát a prezident republiky má možnost zákon vrátit Poslanecké sněmovně k přepracování, tato možnost, ale odpadá při zkráceném jednání.

6.2 Stav legislativní nouze, mírové zákony

Stav legislativní nouze se vyhláší za mimořádných okolností a vždy na dobu předem danou. Tento stav má oprávnění vyhlásit pouze předseda Sněmovny. Za mimořádnou okolnost se považuje, když jsou zásadně ohrožena základní lidská práva občanů, pokud státu hrozí nebezpečí nebo je stát ohrožen hospodářskými škodami což by mohlo zásadně poznamenat ekonomiku státu.

Stav legislativní nouze může být zrušen nebo může být pozměněna doba trvání a to Sněmovnou na žádost vlády, kdy předseda Sněmovny navrhne, aby se předložený vládní návrh projednal ve zkráceném jednání. Návrh zákona musí splňovat podmínky možnosti projednání ve zkráceném jednání. Tyto podmínky prověřuje opět Sněmovna, a pokud nejsou splněny, návrh zákona ve zkráceném jednání nemůže být projednán.

Ve zkráceném jednání lze rovněž projednat návrh zákona ohledně rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN týkajících se akcí pro zajištění mezinárodního míru a bezpečnosti. V případě, kdy rozhodnutí vyžaduje neodkladné přijetí, vláda o toto zkrácené jednání neodkladně požádá. Zákon o státním rozpočtu se zásadně projednává v upraveném režimu.

6.3 Zákonná opatření Senátu

V případě rozpuštění Poslanecké sněmovny, získá Senát právo přijímat zákonná opatření v záležitostech, které nelze odložit. Zákonná opatření v záležitostech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv nemá pravomoc Senát nijak přijímat podle článku X. Ústavy. Předseda Senátu, prezident a předseda vlády všechna zákonná opatření Senátu stvrzují podpisem. Ty se následným publikováním ve Sbírce zákonů vyhláší. Nově zvolená Poslanecká sněmovna poté všechny zákonné opatření vydané Senátem schvaluje na první schůzi, nestane-li se tak, pozbývají tyto na své platnosti.

Moc zákonodárná upravuje Legislativní proces dle Hlavy druhé Ústavy ČR.

7 SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Slovenská republika vznikla rozpadem Československé Federativní republiky dne 1. 1. 1993. Tímto datem začala historie samostatného státu a politického systému Slovenska. Slovensko si vytvořilo vlastní ústavu. V ní bylo definováno politické a společenské zřízení nově vzniklé republiky.

Obrázek 5 - Státní vlajka Slovenské republiky

Zdroj: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/RGSR/ucebnice/portrety/poloha.html>

7.1 Ústava Slovenské republiky

Základní funkcí ústavy je formování základních kroků, cílů a rozhodujících východisek, která díky své realizaci poskytují základ celému právnímu řádu. Ústavu Slovenské republiky můžeme po právu zařadit do skupiny moderních ústav současného demokratického světa, neboť svou formou a také obsahem plní podstatu hlavních funkcí.

Obsah ústavy je dán její podstatou a funkcemi, v první řadě funkcí regulace základních společenských vztahů. Pro organizaci státu jsou tyto vztahy velice důležité a hlavně vymezují postavení jednotlivce. Ten je v Ústavě Slovenské republiky na prvním místě a až na druhém místě je úprava státní moci. Základní hodnoty ke kterým by se měl stát i společnost směřovat jsou definovány v této Ústavě.

Mezi základní principy Ústavy Slovenska patří:

- princip demokracie,
- princip pluralizmu,
- princip zakotvení a ochrany základních práv a svobod,
- princip právního státu,
- princip dělby moci

Na Bratislavském hradě v Rytířské síni byla dne 3. září roku 1992 byla podepsána Ústava Slovenské republiky. Svou účinnost nabyla od 1. října 1992. Ústavní soud dohlíží na kontrolu a dodržování této Ústavy.

V Ústavě č. 460/1992 Zb. je text členěn na hlavy, články, oddíly, odstavce a písmena. Je složena z Preambule a devíti hlav. V první hlavě je vymezen základní charakter státu a vztah mezi občany a státní mocí. Ve druhé hlavě jsou zakotvena základní práva a svobody. Třetí hlava obsahuje hospodářství Slovenské republiky. Čtvrtá hlava vymezuje Územní samosprávu. Pátá hlava je věnována Zákonodárné moci. Šestá hlava je věnována moci výkonné. Sedmá hlava se zmiňuje o soudní moci. Osmá hlava se věnována Prokuratuře Slovenské republiky a veřejný ochránce práv. V deváté hlavě je obsaženo přechodné a závěrečné ustanovení.

„My národ slovenský,

pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my občania Slovenskej republiky uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave.“³¹

³¹ Ústava Slovenskej republiky: 460/1992 Zb. ÚRAD VLÁDY SR 1998 - 2011. [online]. [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://archiv.vlada.gov.sk/old.uv/indexa881.html?ID=8576>

7.2 Prezident Slovenské republiky

V šesté hlavě Ústavy č.460/1992 Z.z. jsou obsažena kompetence a povinnosti prezidenta. Prezident má reprezentativní funkci, na základě svého rozhodování zajišťuje řádný chod ústavních orgánů.

Prezident je voleb občanů v přímých volbách a to za pomoci tajného hlasování na dobu pěti let. *„Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.“*³²

Prvním prezidentem Slovenské republiky po rozdělení Československa byl Michal Kováč. Po sametové revoluci byl ve funkci Slovenského ministra financí. Byl to československý poslanec v politické straně Věrnost proti násilí (VPN) dále působil v politické straně Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS).

V roce 1999 se stal v přímých volbách prezidentem Slovenské republiky Rudouľf Schuster, který byl spisovatelem karpato-německého původu. Byl také členem Komunistické strany Slovenska, působil jako předseda Východoslovenského krajského národního výboru v Košicích. Působil jako předseda Slovenské národní rady. Ve funkci prezidenta Slovenské republiky působil až do roku 2004, kde se ve volbách umístil na čtvrtém místě. Do funkce prezidenta byl zvolen Ivan Gašparovič, který byl vítězem v druhém kole přímých prezidentských voleb, ve kterých také porazil bývalého kolegu z politické strany Hnutí za demokratické Slovensko Vladimíra Mečiara.

Ivan Gašparovič byl deset let členem politické strany Hnutí za demokratické Slovensko. V roce 2002 se stal prvním předsedou Hnutie za demokraciu, kde rovněž založil tuto stranu.

V roce 2009 Ivan Gašparovič se rozhodl v prezidentských volbách obhájit svůj mandát, kde zvítězil ve druhém kole nad Ivetou Radičovou s rozdílem 11% hlasů. Stal se poprvé v historii Slovenské republiky prezidentem, který zastává druhé funkční období.

³² Ústava Slovenskej republiky: 460/1992 Zb. ÚRAD VLÁDY SR 1998 - 2011. [online]. [cit. 2013-02-17]. Dostupné z: <http://archiv.vlada.gov.sk/old.uv/indexa881.html?ID=8576>: Čl. 101 Odst. 3

7.3 Vláda slovenské republiky

Slovenská vláda je jmenována prezidentem republiky na základě návrhu předsedy vlády. Vláda je řazena mezi vrcholový orgán výkonné moci. Je složena z předsedy, jenž řídí činnost vlády, vede a svolává schůze. Dále se skládá z místopředsedů, jenž je prověřena předsedou nebo přímo vládou, aby plnila své úkoly. Jejich úkolem je koordinovat vymezené úseky a plnit úlohy. Dále je také složena z ministrů, která řídí příslušná ministerstva. Na doporučení premiéra jsou do své funkce jmenováni prezidentem republiky.

Vláda je plně odpovědná za výkon své funkce Slovenské Národní radě. Rozhoduje též o nařízeních vlády, o návrzích zákona i o programu vlády a jeho plnění.

Zásadní opatření, která zabezpečují sociální a hospodářskou politiku Slovenské republiky také patří mezi jejím důležitým úkolem.

Vláda také jedná o rozpočtu státu, o zásadních věcech v oblasti vnitřní a zahraniční politiky, ale také i o mezinárodních smlouvách.

Dle návrhu, který je předložen Národní radou, vláda rozhodne na základě zákona o udělení amnestie v oblasti přestupků, o odvolání a výměně státních funkcionářů.

7.4 Současná vláda Slovenské republiky

Současná vláda Slovenské republiky byla jmenována v Bratislavě v Prezidentském paláci dne 4. dubna 2012. Robert Fico se stal premiérem vlády a vystřídal tak ve funkci Ivetu Radičovou.

Mezi místopředsedu současné vlády patří Ľubomír Vážny, je místopředsedou vlády pro investice. Jeho úkolem je koordinovat velké investiční projekty, hodnotit reálnost a potřebu investičních projektů, předkládat vládě studie o uskutečnitelnosti s konkrétními návrhy financování a návrhy na výstavbu a vypracovává Strategii hospodářského rozvoje Slovenska. Robert Kaliňák je ministrem vnitra. Peter Kažimír je ministrem financí a Miroslav Lajčák je ministrem zahraničních věcí a evropských záležitostí.

Vláda Slovenské republiky má 13 ministerstev, které jsou obsažena v zákoně č. 575/2001 Z.z. o organizaci činnosti vlády a organizaci ústřední státní správy.

7.5 Národní rada

Jediným ústavodárným a zákonodárným orgánem je Národní rada Slovenské republiky. Jedná se o volený orgán, který reprezentuje suverenitu státu a lidu. Poslanci jsou voleni ve volbách do Slovenské národní rady tajným hlasováním, jsou voleni vždy na čtyři roky a je jich celkem 150.

„Plní závažnú úlohu pri budovaní Slovenskej republiky ako moderného a demokratického štátu a pri zavádzaní sociálnej a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.“³³

Národní rada Slovenské republiky působí v oblasti:

- zákonodárství
- kontroly
- vnitřní a zahraniční politiky

Národní rada Slovenské republiky vytváří ústavu, ústavní zákony a ostatní zákony, a také dohlíží na jejich dodržování. Poslanci národní rady, výbory a také vláda Slovenské republiky má zákonodárnou iniciativu. O zákonodárném procesu v národní radě je zmiňováno v desáté části zákona O Národní radě Slovenské republiky č. 350/1996 Z. z. o jednacím řádu Národní rady Slovenské republiky v znění pozdějších předpisů, které jsou zakotveny v § 67 až § 97.

Její kontrolní činnost je převážně směřována k vládě a také členům Slovenské republiky. Vyslovuje souhlas s programovým prohlášením vlády a také zároveň provádí kontrolu jeho plnění, dále pak schvaluje státní rozpočet a závěrečný státní účet a projednává důvěru vlády v případě pochybení. Zároveň poslanci národní rady mohou podávat podněty a připomínky, na které je adresát povinen zareagovat dle stanoveného způsobu ve vztahu k vládě. Projednává výsledky zaměřující se na činnost nejvyššího kontrolního úřadu Slovenské republiky a Národní banky Slovenské republiky.

³³ *Národná rada Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?SectionId=3>

7.6 Působnost v oblasti vnitřní a zahraniční politiky

Uplatnění působnosti v této sféře nastává při odsouhlasení Národní radou změny státních hranic, Národní rada vydá souhlasné stanovisko s vysláním vojenských sil, taktéž rozhoduje o návrhu pro vyhlášení referenda, vyslovuje souhlas s mezinárodními smlouvami apod.

Předseda a místopředseda mají pravomoc řídit a organizovat činnost Národní rady. Dny určené k jednání Národní rady jsou především v úterý a v pátek.

Otevřené pro veřejnost jsou obvykle všechny schůze uzavřené veřejnosti jsou pouze v případě, že předmět jednání podléhá služebnímu nebo obchodnímu tajemství nebo zda to stanovuje zákon.

Národní rada je schopna se usnést v případě, zda je v přítomnosti nadpoloviční většina všech poslanců. Nadpoloviční většinu tvoří celkem 76 poslanců. Pro plané ustanovení je zapotřebí souhlasu nadpoloviční většiny poslanců a to nejméně 39.

Hlasování probíhá při veřejných nebo neveřejných schůzích. Veřejné hlasování probíhá především za pomoci techniky to je pomocí hlasovacích tlačítek nebo prostým zdvihnutím ruky. Tajné hlasování probíhá pomocí hlasovacích lístků. Takové hlasování nastává, pokud je o tom rozhodnuto ústavou, zákonem anebo národní radou.

Do orgánů Národní rady jsou začleněny výbory, komise a parlamentní delegace.

Výbory jsou brány jako kontrolní orgány Národní rady, kde jedním z hlavních úkolů je projednávání návrhů zákona, tyto návrhy jim jsou přiděleny Národní radou. Návrh projednávání je přidělován dvěma někdy také třema výborům. Na základě projednávání výbor přednese návrh na doplnění zákona nebo případně na jeho změnu.

Výborům také rovněž přísluší zákonodárná iniciativa. Členi výboru, jichž je průměrně 12 jsou vybíráni pouze z poslaneckých řad Národní rady.

Parlamentní delegace je tvořena skupinou poslanců, ti se volí na ustavující schůzi. Tato zvolená delegace zastupuje Národní radu v celém volebním období, na které byla rada zvolena.

8 LEGISLATIVNÍ PROCES SR

Ve sbírce zákonů Slovenské republiky pod č. 19/1997 Z. z. se nachází legislativní pravidla tvorby zákonů. Zde je dán způsob tvorby zákonů, podrobností a postup při jejich přípravě jednání a jejich formě.

Na Slovensku je zákonodárná iniciativa přiřazena poslancům Národní rady, výborům a vládě Slovenské republiky. Na půdě Národní rady je uskutečněn zákonodárný proces prostřednictvím třech čtení.

První čtení se koná po všeobecné rozpravě, kde nebyly vzneseny žádné návrhy na změny. Národní rada má v tomto případě tři možnosti dalšího konání. Může vrátit návrh zákona navrhovateli na dopracování nebo zastaví pokračování v jednání o návrhu zákona a poslední možností je, že návrh zákona postoupí do druhého čtení.

Druhé čtení je z těchto tří to nejdůležitější. Probíhá na schůzích Národní rady a také ve výborech. Probíhá nejdříve 48 hodin po doručení společné zprávy výbory. Ve zprávě je obsaženo doporučení nebo návrhy na možné změny podání pozměňovacího či doplňujícího návrhu. Je to podmíněno minimálně souhlasem 15 poslanců.

Ve třetím čtení se můžou navrhnout jen opravy legislativně technických a jazykových chyb. Doplňující a pozměňující návrhy může podat jen skupina poslanců, kterých musí být alespoň 30. Projednaný návrh zákona je ve třetím čtení Národní radou schválen.

Schválený zákon je prezidentovi předložen k podpisu s tím, že má právo zákon vrátit zpět k projednání, a to i zákon ústavní. Zákon je platný dnem svého vyhlášení.

V posledním paragrafu zákona je uveden den účinnosti zákona. Účinnost nastává obecně 15 dnů od vyhlášení.

9 KOMPARACE SLOVENSKÉ A ČESKÉ REPUBLIKY

Československo, společný stát Čechů a Slováků, se rozpadlo 1. ledna 1993, stalo se tak po 75 letech. Vznikly tak dva autonomní státy Česká a Slovenská republika. I když si jsou kulturou, zvyklostmi i jazyky obou zemí velmi podobné, obě země se v historických pramenech rozvíjeli odděleně. Slovenská republika byla svojí polohou ovlivněna více východem, kdežto Česko západem, a to především Německem.

Rozdělení obou zemí proběhlo poklidným způsobem a v letošním roce je tomu již dvacet let od rozdělení.

Geografické a demografické rozdíly zemí

Slovensko stejně jako česká republika je řazena mezi vnitrozemský evropský stát, ležící v mírném klimatickém pásmu. Slovensko se na rozdíl od Česka se může pochlubit horskými masivy, jako jsou Vysoké Tatry a Karpaty. Nejvyšší horou Slovenské republiky je Gerlachovský štít a to o výšce 2655 m n. m., nejvyšší horou České republiky je Sněžka, jejíž nadmořská výška je 1602 m n. m.

K zemědělským účelům Slovensko využívá přibližně 32% půdy, za to v Čechách je využito 44,2% půdy.

Tabulka 1 - Geografické údaje ČR a SR

Oficiální název:	Česká republika	Slovenská republika
Státní zřízení:	republika	republika
Rozloha:	78 866 km ²	49 035 km ²
Počet obyvatel:	10 288 744	5 477 502
Hlavní město:	Praha	Bratislava
Úřední jazyk:	čeština	slovenština
Měna:	česká koruna (CZK)	euro (EUR)
Členství v EU:	od 1. května 2004	od 1. května 2004

Zdroj: Vlastní (<http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/clenske-staty-eu-523/index.html>)

Oba státy jsou tvořeny samosprávnými celky a to kraji a obci. Od roku 1996 Slovensko tvoří 8 krajů a to Bratislavský, Košický, Nitrianský, Prešovský, Žilinský, Trenčianský, Trnavský a Banskobystrický. Českou republiku tvoří 14 krajů a to Středočeský, Pardubický, Královéhradecký, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský, Zlínský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký a jako 14 kraj tvoří Hlavní město Praha.

Obrázek 6 - Kraje Slovenska

Zdroj: <http://www.ceskaaslovenskahistorie.estranky.cz/clanky/kraje-slovenske-republiky-1..html>

Mezi nejvýznamnější Slovenské řeky patří Dunaj, Hron, Bodrog, Poprad a nejdelší řekou Slovenska je Váh. V Čechách to jsou Morava, Labe, Ohře a nejdelší řekou je Vltava.

9.1 Ekonomické rozdíly

Slovenská ekonomika se hlavně zaměřuje na export a je převážně závislá na odběratelích především z Německa. Podobně jako je Slovenská republika tak i Česko je závislé na exportu, kde mezi nejvýznamnější partnery jsou především Německo, Slovensko, Polsko a Rakousko. Jak Česko, tak i Slovensko velmi zasáhla ekonomická krize, se vzniklými následky se obě země musí vyrovnávat dodnes. Oba státy zaznamenaly pokles hrubého domácího produktu (HDP) a velký nárůst nezaměstnanosti.

Na základě údajů z českého statistického úřadu má hrubý domácí produkt v České republice v současnosti klesající tendenci, tzn., že HDP meziročně klesl o 1,7 %. Za narůstající nezaměstnanost má značný pokles HDP. V prosinci loňského roku se vyšplhala nezaměstnanost až na 9,4 %, což činí 545 311 lidí, kteří jsou bez práce.

O dost lépe si vedla Slovenská ekonomika, jelikož její HDP neustále roste pomalu. Výkonnost Slovenské ekonomiky byla značně ovlivněna zahraniční poptávkou, avšak míra nezvěstnosti i přes rostoucí ekonomiku má vzrůstající tendenci. V loňském roce dosáhla hranice s 14%, což činní přibližně 377 000 lidí bez práce.

V obou zemích je rozvinutý automobilový průmysl, díky kterému exportované zboží tvoří největší podíl. Hrubý domácí produkt je v České republice tvoří služby z 60 %, z 38% tvoří průmysl a 2% připadají na zemědělství.

Hrubý domácí produkt na Slovensku se skládá z 62% na služby, na průmysl připadají 35% a zbylá 3% na zemědělství.

Nejdůležitějším infrastrukturním prvkem je růst ekonomiky a to v obou zemích, který je ve Slovenské republice je vzhledem členitosti terénu poměrně řídký, než v České republice. Významnou úlohou Slovenska je lodní, ale také i letecká doprava.

9.2 Politické rozdíly

Politický systém obou republik si je navzájem velmi podobný. Podobnost vychází do jisté míry z mnohaleté společné minulosti a záměrem shodné kultury a tradic obou zemí. Základem při schvalování ústav obou zemí, které jsou už dnes samostatné, byla demokracie. Ta nám byla do roku 1989 známa pouze ze západních zemí.

Země, které porovnáváme, mají svá specifika a odlišnosti v politických systémech. Ty se utvářeli během samostatného vývoje.

„I na politickém poli se obě země stále přetlačují. Česko i Slovensko v roce 2004 vstoupily do Evropské unie. Česko drží prvenství v členství v NATO, kam vstoupilo o pět let dříve, než Slovensko. To naopak ve srovnání s Českem uspíšilo příchod eura. Co se domácí politiky týče, od roku 1993 se v Česku vystřídalo devět premiérů, na Slovensku sedm.“³⁴

³⁴ *Hospodařské noviny* [online]. Copyright © 1996-2013 Economica, a.s [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-59035370-cesko-slovensko-srovnani-mzdy-hlavni-mesta>

V roce 2009 Slovensko přijalo za svou měnu euro. „*Přijetí eura v roce 2009 podle AFP Slovensku velmi prospělo, protože jeho ekonomika se opírá převážně o vývoz do zemí rozóny v čele s Německem. Podle slovenských analytiků by přijetí eura prospělo i Česku, ale Praha odmítá stanovit termín pro svůj vstup do eurozóny.*“³⁵

Pro obě země je nejvyšším politickým představitelem prezident. Do tohoto roku byl největší rozdíl mezi zeměmi ve způsobu volby prezidenta. Na Slovensku byla již od počátku přímá volba prezidenta občany země, který je volen v maximálně dvou kolech. V České republice byl prezident volen parlamentem a jeho volba probíhala v několika kolech. K jeho zvolení bylo zapotřebí absolutní většiny senátorů, ale také i poslanců.

V letošním roce se v České republice volil nový prezident, a to historicky v první přímé volbě hlavy státu. Volba byla podobná jako modelu na Slovensku, proběhla ve dvou kolech. Do druhého kola postupují vždy jen dva kandidáti, kteří v prvním kole získali nejvíce hlasů. Vítězem se po druhém kole stává ten, kdo získal větší počet hlasů od občanů. V České republice i na Slovensku se může voleb zúčastnit občan, jenž je starší 18 let. Rozdílem zemí je ve věkové hranici volitelnosti, v České republice je to 40 let a na Slovensku o 5 let méně, tedy 35 let. Prezidenti obou zemí mají v podstatě shodné pravomoci, reprezentují svoji zemi, mají možnost rozpustit poslaneckou sněmovnu a vracet zákony k opětovnému projednávání. Nejvyššími veliteli vojsk jsou v obou státech prezidenti, do jejich pravomocí spadá také jmenování soudců, ale také úředníků a dalších činitelů. Jestliže nemůže prezident z vážného důvodu zastávat svůj úřad, v České republice přebírá zodpovědnost této funkce dočasně předseda vlády a předseda poslanecké sněmovny. Na Slovensku tuto pravomoc přebírá celá vláda. V obou zemích platí, že prezidenti nejsou ze své funkce nikomu odpovědní a nelze je ani trestně stíhat. Jak pro Českou tak i pro Slovenskou republiku je nejvyšším orgánem výkonné moci vláda. Pro obě země platí, že prezident republiky jmenuje premiéra. Dle návrhu premiéra jak v Česku, tak i na Slovensku jmenuje prezident ministry pro jednotlivá ministerstva. V obou státech je vláda povinna do 30dnů od jejich jmenování požádat o vyslovení důvěry. Vláda Slovenské republiky je usnášení schopná nadpoloviční většinou ministrů, stejně tak jako v České republice.

³⁵ Aktualně.cz: *Slovensku prospělo euro, roste víc než Česko, píše AFP*. [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=767146>

V České i Slovenské republice náleží Parlamentu zákonodárná moc. V České republice je parlament dvoukomorový na rozdíl od Slovenska kde mají pouze jednokomorový.

*Parlamentní volby se vypisují v Česku častěji kvůli tomu, že český parlament je dvoukomorový a co dva roky se obměňuje třetina Senátu. Slováci si vystačili s jednokomorovou Národní radou, kam se stejně jako do Poslanecké sněmovny řádně volí jednou za čtyři roky.*³⁶

Parlament se v České republice skládá z poslanecké sněmovny, ta má 200 poslanců. Každý občan země, jenž je starší 21 let má právo být zvolen do poslanecké sněmovny. Senát se skládá z 81 senátorů a hranice volitelnosti je 40 let. Na Slovensku mají Národní radu, která má 150 poslanců.

Každé čtyři roky se shodně konají volby do Poslanecké sněmovny v České republice a do Národní rady na Slovensku.

Obě komory parlamentu jsou v ČR usnášení schopné, pokud je přítomna nejméně třetina poslanců či senátorů. Nadpoloviční většina poslanců je hranice, která platí na Slovensku.

Projednat a schvalovat zákony, to je úkol pro obě komory parlamentu v Česku a Národní rada na Slovensku. V obou zemích se Legislativní proces liší. V ČR do něj vstupuje ještě druhá komora parlamentu a tím je Senát, který může vrátit zákon zpět k projednání do poslanecké sněmovny. Aby byl zákon přijat, je v obou zemích důležitá nadpoloviční většina všech poslanců. Přijetí zákona a to jak v České republice, tak ale i na Slovensku stvrzuje svým podpisem prezident. Prezident v České republice nemá pravomoc vrátit k projednání ústavní zákon, ale na Slovensku tuto možnost prezident má.

³⁶ *Hospodařské noviny* [online]. Copyright © 1996-2013 Economica, a.s [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-59035370-cesko-slovensko-srovnani-mzdy-hlavni-mesta>

ZÁVĚR

Bakalářská práce obsahuje souhrnné informace o vládách České a Slovenské republiky. Popisuje historické mezníky ve vývoji obou zemí od dávné minulosti až po současnost. Bakalářská práce vysvětluje pojmy, se kterými se setkáme téměř každý den, a přesto nám jejich význam není mnohdy zcela jasný. Vývoj dnešních politických systémů obou zemí je do jisté míry ovlivněn mnohaletou společnou minulostí a kulturní podobností obou států.

V této práci je zachycen význam Ústavy, její funkce a obsah. Ústava vymezuje moc zákonodárnou, výkonnou, soudní a její nositele. Mezi hlavní části této práce patří kapitola legislativní proces, ve které jsou zachyceny jeho fáze a je popsán průběh přijetí zákona od počátku až po uvedení zákona do praxe. Zástupcem moci výkonné v naší zemi je vláda a prezident. Moc zákonodárná je svěřena poslanecké sněmovně a senátu.

Mezi další zásadní kapitolu patří popis struktury politického systému Slovenské republiky a porovnání s politickým systémem naší země České republiky. Jsou zde zjištěny rozdílnosti jednotlivých politických systémů, které se v historii obou samostatných států vytvořily.

Oba státy, v období dvaceti let své státnosti, prošly velkým vývojem a to nejen politickým. I přes nepříznivou celosvětovou ekonomickou situaci, která v posledních letech přinesla napětí nejen na politické scéně, je snahou vlád obou zemí stabilizovat ekonomickou situaci a přispět svými mnohdy nepopulárními rozhodnutími k prosperitě obou států a ke spokojenosti jejich občanů.

Bakalářská práce taktéž poukazuje na problém nezaměstnanosti, kdy v současné době se procento nezaměstnanosti v České republice stále zvyšuje. O tomto problému se nejvíce dozvídáme z medií, ale bohužel i z osobního života, což mnohdy vede ke krizovým situacím. Odpověď na tuto otázku můžou nalézt v určení podmínek pro zaměstnavatele, kdy se stanoví pevné procento zaměstnaných lidských zdrojů nejméně na 80 %.

Na základě dodržení této podmínky lze očekávat pokles nezaměstnanosti, což mj. znamená zvýšení blahobytu v České republice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

KREJČÍ, Oskar. *Český národní zájem a geopolitika*. 3. vyd. Praha: Universe, spol.s.r.o., 1993. ISBN 80-901506-2-4.

KUBÁT, Čestmír. *Jak to bylo doopravdy: 1989-2010*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2010, 200 s. ISBN 978-80-7451-074-8.

PERNES, Jiří. *Pod Habsburským orlem: České země a Rakousko-Uhersko na přelomu 19. a 20. století*. Vyd. 1. Praha: Brána, 2001, 205 p., ISBN 80-724-3123-4.

KUBÁT, Michal. *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0.

KOLESÁR, Petr. *Česko-slovenské vztahy, deset let po rozpadu federace: sborník studentských příspěvků z mezinárodní konference konané v Brně 5.-6.3.2003*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2003, 126 s. Sborníky, Sv. č. 18. ISBN 80-210-3273-1.

HIRTLOVÁ, Petra a Vladimír SRB. *Integrace a dezintegrace: sborník z mezinárodní vědecké konference k 15. výročí rozdělení Československa : [8.12.2007 v Kolíně]*. Vyd. 1. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, Academia Rerum Civilium - Vysoká škola politických a společenských věd, 2007, 86 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-86879-13-0.

KÁRNÍK, Zdeněk. *Bludné cesty sociální demokracie: studie, rozhovory, názory*. Vyd. 1. Editor Petra Hirtlová, Vladimír Srb. Praha: Prostor, 2005, 228 s. Knihovnicka.cz, Sv. č. 18. ISBN 80-726-0136-9.

JIRÁSKOVÁ, Věra. *Občan v demokratické společnosti: studie, rozhovory, názory*. 1.vyd. Editor Petra Hirtlová, Vladimír Srb. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 311 s. Knihovnicka.cz, Sv. č. 18. ISBN 80-858-5078-8.

- BALÍK, Stanislav. *Politický systém českých zemí, 1848-1989*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2003, 180 p. ISBN 978-802-1042-506.
- BUDINSKÝ, Libor. *Deset prezidentů*. Vyd. 1. V Praze: Knižní klub, 2003, 285 s. ISBN 80-242-0966-7.
- NOVOTNÝ, Lukáš. *Politologie*. 1. vyd. Praha 3: Universita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-86723-64-8.
- RATH, David. *Přisedněte si*. 1. vyd. Praha: Columbus holdings, spol.s.r.o., 2012. ISBN 978-80-87588-24-6.
- ČAPKA, František. *Dějiny českých zemí 1800-1918*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003, 228 s. ISBN 80-210-3078-X.
- VACULÍK, Jaroslav. *Obecné dějiny novověku*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 174 s. ISBN 80-210-2185-3.
- STANEK, Tomáš. *Odsun Němců z Československa, 1945-1947*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 1991, 536 p. ISBN 80-200-0328-2.
- SPIRIT, Michal. *Základy práva pro neprávnický*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 978-808-6898-032.
- HIRTLOVÁ, Petra a Vladimír SRB (EDS.). *Slovensko-české vztahy po roce 1993: sborník z mezinárodní konference ARC-VŠPSV 8.12.2005*. Vyd. 1. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2005, 75 s. Sborníky (Nezávislé centrum pro studium politiky). ISBN 80-868-7902-X.
- BIMAN, Stanislav. *Kronika 20. století: 1980 - 1989*. Praha: Fortuna Libri, c2007, 11 sv. Edice deníku Lidové noviny. ISBN 978-80-7321-340-4.
- BIMAN, Stanislav. *1990 - 1995: Kronika 20. století*. Praha: Fortuna Libri, c2007, 11 sv. Edice deníku Lidové noviny. ISBN 978-80-7321-340-4.
- BIMAN, Stanislav. *Kronika 20. století: 1996-1999*. Praha: Fortuna Libri, c2007, 11 sv. Edice deníku Lidové noviny. ISBN 978-80-7321-340-4.
- BELINA, Pavel. *Kronika českých zemí: 1968 - 2008 Krize a pád totalitního státu, vznik ČR, republika v novém miléniu*. 3. vyd. Praha: Fortuna Libri, c2008-, v. <1>. Edice deníku Lidové noviny. ISBN 97880732140748.

KOLÁŘ, Petr. *Parlament České republiky 1993-2001 (stav k 31.5. 2001)*. 1.vyd. Praha: Linde, 2002, 296 s. ISBN 80-720-1325-4

FLEGL, Vladimír. *Dokumenty k vývoji československého ústavního práva*. Praha: Ústav státní správy, 1989, 290 s. Studie a informace, Ročník XXIII. ISBN 80-851-0205-6.

ADAMOVIČ, Karolína a Ladislav KRÍŽKOVSKÝ. *Politologie*. Vyd. 1. Praha: Codex, 1997, 381 s. ISBN 80-859-6322-1.

BENDA, Marek. *Co je vládnutí: základy parlamentní demokracie*. Praha: Práh, 1994, 45 s. ISBN 80-858-0928-1.

NOVOTNÝ, Lukáš. *Politologie*. 1. vyd. Praha 3: Universita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-86723-64-8.

Elektronické zdroje:

Košický vládní program - důležitý krok KSČ na cestě k únoru 1948. *Britské listy* [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/22698.html>

Ústava ČR: *Zákon č. 1/1993 Sb.* [online]. [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ustava-cr/>

Ústava Československé republiky: *Ústavní zákon č. 150/1948 Sb.* [online]. [cit. 2012-12-31]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/historie/ustava_1948.pdf

Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna. *Ústava Československé socialistické republiky: 100/1960 Sb.* [online]. [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html

BŘEZINA, Jan. Ius Wiki: *Ústavní právo a státověda*. [online]. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <http://ius.tulacek.eu/ustavni-pravo/pfuk/ustavko/zkouska/otazka-4>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. [online]. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html>

Senát Parlamentu České republiky: *Jednací řád Senátu*. [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/informace/zakon106/zakony/zak107.php>

Senát Parlamentu České republiky: *Komise Senátu*. [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=9.2.2013&O=9&lng=cz&par_1=M

Senát Parlamentu České republiky: Stálé *delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu*. [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z:
http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=22.11.2012&O=2&lng=cz&par_1=D

Ústava Slovenskej republiky: 460/1992 Zb. *ÚRAD VLÁDY SR 1998 - 2011*. [online]. [cit. 2013-02-17]. Dostupné z:
<http://archiv.vlada.gov.sk/old.uv/indexa881.html?ID=8576>

Úrad vlády: *Slovenskej republiky*. [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:
<http://vlada.gov.sk/>

575/ 2001 Z. z.: Zákon o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. [online]. z 12. decembra 2001 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:
http://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/legislativa/suvisiace_pravne_predpisy/pravo_01575.pdf

Národná rada Slovenskej republiky. [online]. [cit. 2013-02-20]. Dostupné z:
<http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?SectionId=3>

Hospodařské noviny [online]. Copyright © 1996-2013 Economia, a.s [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-59035370-cesko-slovensko-srovnani-mzdy-hlavni-mesta>

Aktualně.cz: Slovensku prospělo euro, roste víc než Česko, píše AFP. [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/business-ve-svete/clanek.phtml?id=767146>

Wikipedie: Otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z:
<http://cs.wikipedia.org/>

Český Statistický Úřad. [online]. [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Poslanecká sněmovna: Poslanci a orgány. *Parlamentní delegace* [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?d=1>

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

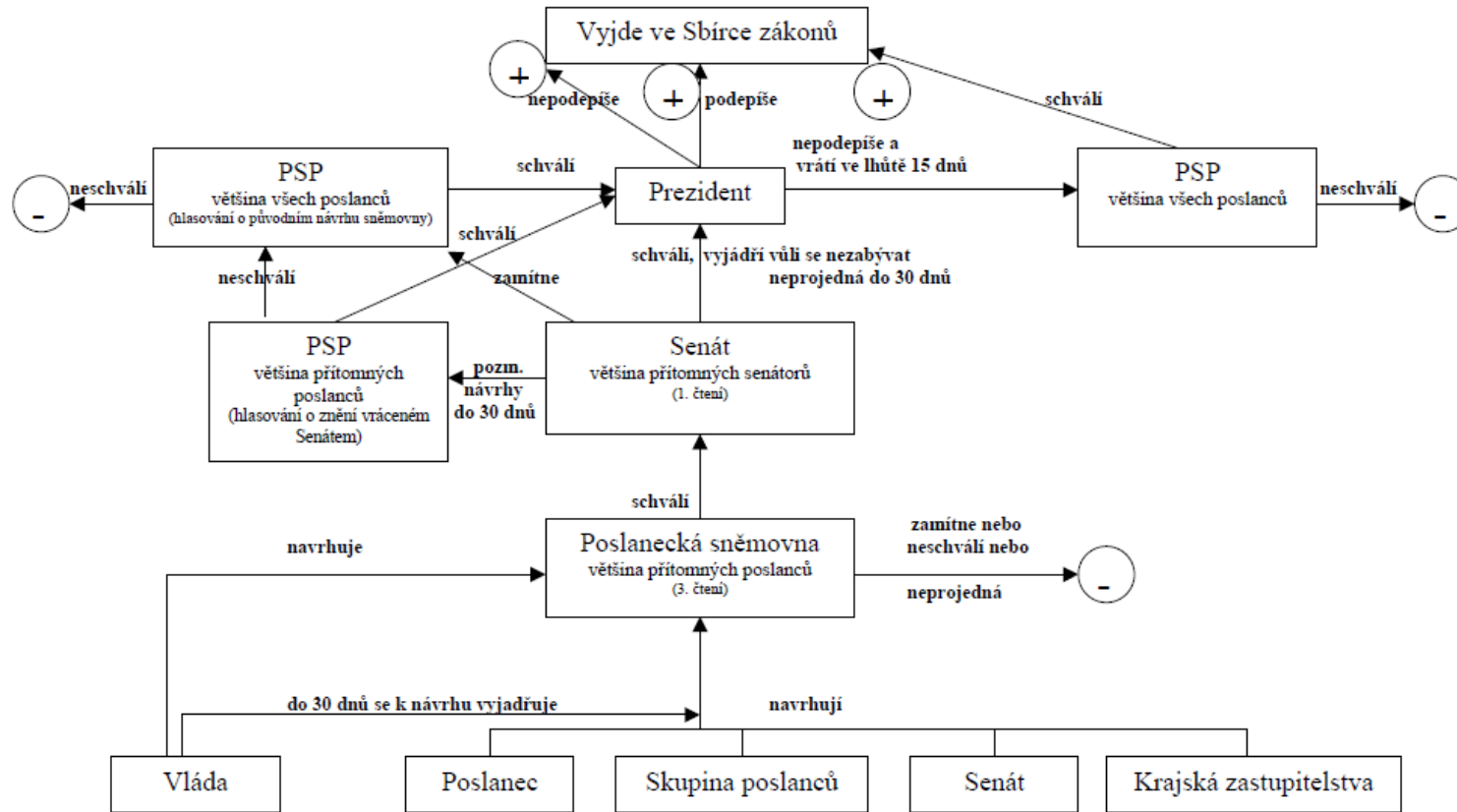
TABULKA 1 - GEOGRAFICKÉ ÚDAJE ČR A SR	47
OBRÁZEK 1 - BITVA NA BÍLÉ HOŘE.....	11
OBRÁZEK 2 - STATNÍ VLAJKA ČR	17
OBRÁZEK 3 - POSLANECKÁ SNĚMOVNA	28
OBRÁZEK 4 - SENÁT	32
OBRÁZEK 5 - STÁTNÍ VLAJKA SLOVENSKÉ REPUBLIKY	40
OBRÁZEK 6 - KRAJE SLOVENSKA	48

SEZNAM PŘÍLOH

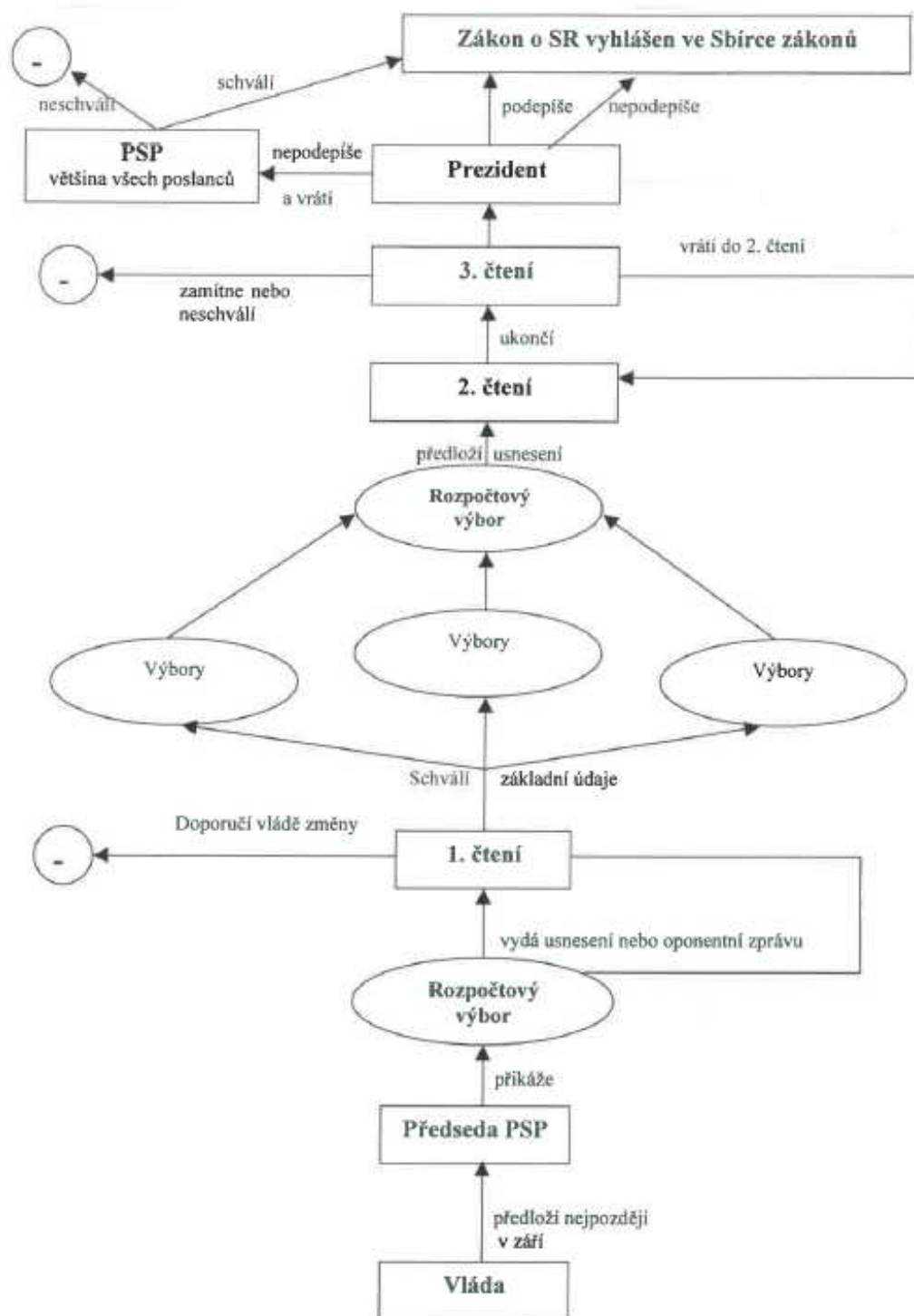
Příloha A - Schéma legislativního procesu	I
Příloha B - Schéma projednávání schvalování státního rozpočtu	II
Příloha C - Schéma projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně	III

Příloha A – Schéma legislativního procesu

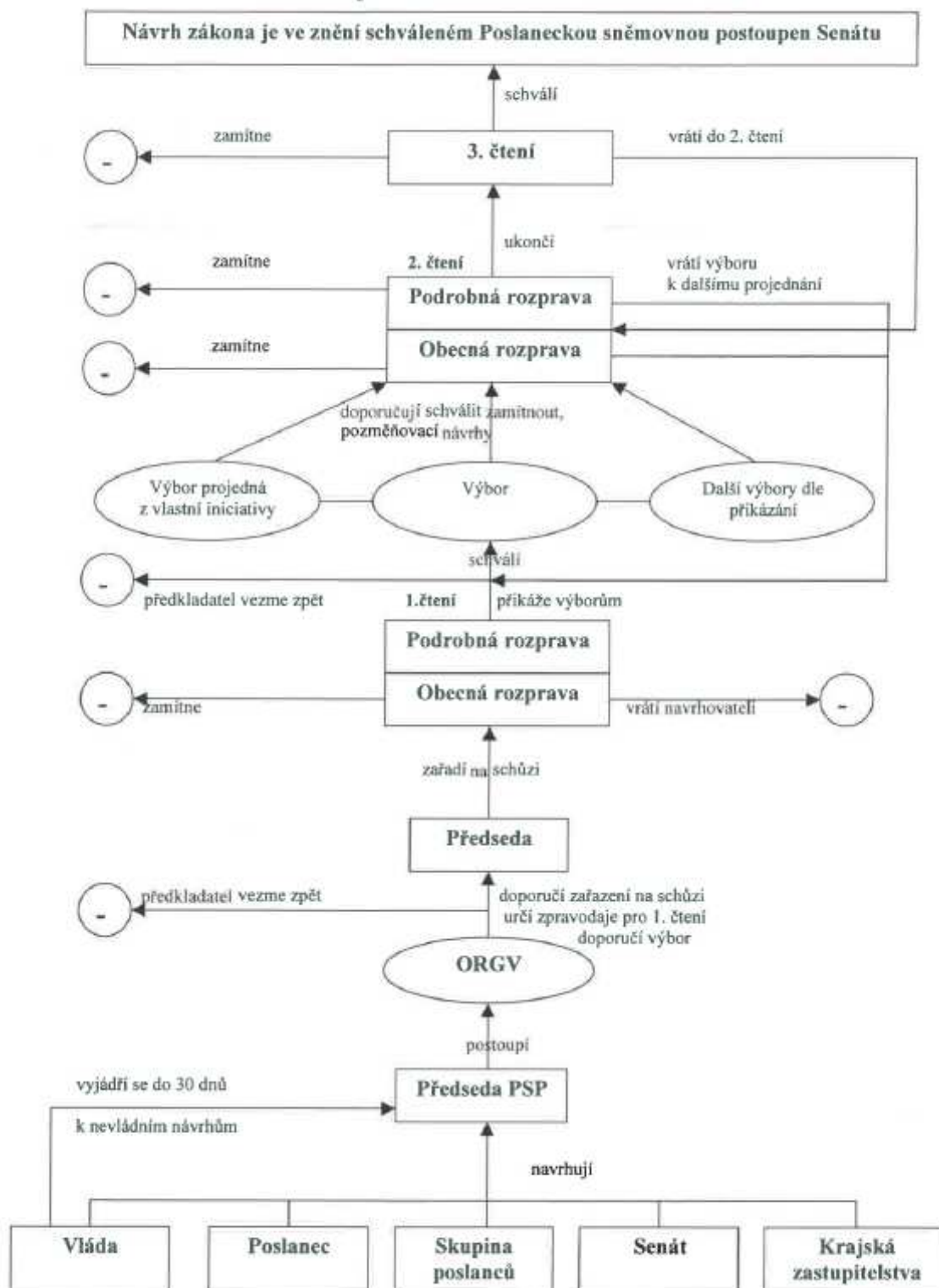
Běžné zákony

Státní rozpočet

Zákony v Poslanecké sněmovně

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Monika Nocarová
Obor: Evropská hospodářskosprávní studia po VOŠ
Forma studia: kombinovaná
Název práce: Forma vlády ČR
Rok: 2013
Počet stran (bez příloh): 44
Celkový počet stran příloh: 3
Počet titulů české literatury a pramenů: 26
Počet internetových zdrojů: 18
Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák